

		BUGET INIȚIAL DE NEGOCIERE (mil. euro)	41,461
Pilonul I	I.1.	Sistemul național de gestionare a apei: acces la apă și canalizare, irigații, desecări-drenaje, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă	4,000
	I.2.	Împădurim România și protejăm biodiversitatea	1,500
	I.3.	Managementul deșeurilor și economie circulară	1,300
	I.4.	Transport feroviar și mobilitate urbană	5,000
	I.5.	Valul renovării - Fondul pentru reabilitarea verde și seismică	2,200
	I.6.	Energie regenerabilă și eficiență energetică	1,300
	Pilonul II	II.1.	Cloud guvernamental și sisteme digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC
II.2.		România Educată - Digitalizarea educației	780
II.3.		Broadband și 5G	650
Pilonul III	III.1.	Reforma sistemului de pensii	100
	III.2.	Modernizarea și consolidarea sistemului financiar-fiscal	856
	III.3.	Investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat	2,275
	III.4.	România Educată - Învățământ dual, tehnic și profesional	630
	III.5.	Cercetare, Dezvoltare și Inovare	510
	III.6.	Dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi	600
	III.7.	România Creativă (industrii creative)	77
	III.8.	Transport rutier și autostrăzi	4,500
Pilonul IV	IV.1.	Fondul de reziliență pentru localități	4,000
	IV.2.	Fondul pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace	400
	IV.3.	Infrastructură socială și cămine de bătrâni	250
	IV.4.	România Velo - Încurajarea transportului și turismului pe bicicletă, pedestru și alte forme nemotorizate	120
	IV.5.	România Atractivă	400

Regiunea Centru ocupă o poziție privilegiată realizând conexiuni cu 6 din cele 7 regiuni de dezvoltare, înregistrându-se distanțe aproximativ egale din zona ei centrală până la punctele de trecere a frontierelor.

Regiunea are o suprafață de 34.100kmp reprezentând 14.3% din suprafața țării, și este formată din 6 județe:

- Alba – 6.242kmp;
- Brasov – 5.363kmp;
- Covasna – 3.710kmp;
- Harghita – 6.639kmp;
- Mureș – 6.714kmp;
- Sibiu – 5.432kmp.

Rețeaua de localități din regiune este formată din 57 de orase(din care 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate.

Relieful

Principala caracteristică a Regiunii Centru este varietatea acestuia fiind predominant muntos, cu un ridicat potențial turistic și zootehnic, dar și cu suprafețe de platou și luncă propice culturilor agricole. Zona montană se întinde pe 47% din suprafața regiunii, ocupând părțile de est, sud și vest. Relieful cuprinde părți însemnate din cele 3 ramuri ale Carpaților, zonei colinare a Podișului Transilvaniei și depresiunile din zona de contact dintre zona colinară și cea montană.

Particularitățile reliefului au o influență directă asupra configurației și dezvoltării rețelei de așezări, căilor de transport și hidrografiei. Cele mai importante particularități ale reliefului sunt:

- Armonia morfologică a reliefului, modul care se îmbină marile trepte de relief;
- Dispoziția concentrică a acestor forme de relief;
- Puternica influență exercitată de altitudine asupra componentelor naturale și antropice.

Clima

Climatul temperat continental al Regiunii Centru este nuanțat de influențele climatice exterioare. Pe cea mai mare suprafața se resimt influențele climatice vestice, pe o fâșie îngustă din partea de nord a Carpaților Orientali, în timpul iernii sunt prezente influențele baltice. Altitudinea Carpaților Meridionali și Orientali joacă un rol de barare în calea influențelor de ariditate ce vin din estul Europei.

În funcție de altitudine se disting în regiune 2 mari etaje climatice: de dealuri și podișuri și de munte.

Temperatura medie anuală este de 8-10°C în zona de culoar depresionar și dealuri joase, 6-8°C la contactul munților cu unitățile geografice învecinate, 4-6°C în zona montană (până la 1200m altitudine), 2-4°C în zona Montană foarte înaltă (până la 1800m) și 0-2°C în zona alpină (peste 2000m în Carpații Orientali și Meridionali și peste 1800m în Munții Apuseni).

Cantitatea de precipitații înregistrează valori diferite la nivelul regiunii fiind direct influențată de particularitățile reliefului. Astfel cantitatea de precipitații variază de la 500-700mm/an în zona de podiș, până la 1400mm/an în Munții Apuseni.

Hidrografia

Hidrografia Regiunii Centru este reprezentată de cele 2 mari bazine hidrografice ale râurilor Mureș și Olt. Cele 2 sisteme oferă un potențial hidroenergetic care poate fi valorificat în zonele unde relieful se caracterizează prin pante accentuate, debitul acestor râuri și a afluenților depășind 70mc/s.

În zona munților Apuseni cel mai important râu din punct de vedere al valorificării potențialului hidroenergetic este Arieșul, cu un debit mediu de 23 mc/s.

Cea mai mare parte a depresiunii Transilvaniei aflată în Regiunea Centru este străbatută de râuri cu debite modeste datorită pantelor reduse ale reliefului.

Solurile

Varietatea formelor și treptelor de relief precum și complexitatea climatului regiunii sunt principalii factori care contribuie la formarea și etajarea solurilor. Pe baza conținutului de humus se pot identifica clase de soluri în funcție de fertilitate. Cele mai fertile soluri pretabile pentru cereale sunt cele din clasa molisoluri, specifice zonelor de câmpie cu altitudini sub 300m. Acestea prezintă o omogenitate în partea centrală a Depresiunii Colinare a Transilvaniei, iar la nivelul regiunii se pot identifica câteva zone care dețin cel mai mare potențial de dezvoltare agricolă: partea central-estică a județului Alba, partea vestică a județelor Mureș și Sibiu, partea centrală a județului Covasna.

Resurse naturale

Existența tuturor treptelor de relief, diversitatea geologică și mineralogică, topoclimatele, diversitatea categoriilor de folosință a terenurilor, hidrografia zonei și potențialul forestier sunt principalele elemente ce stau la baza unor game diversificate de bogății naturale ce se găsesc atât în interiorul cât și la exteriorul suprafeței Regiunii Centru.

Resursele naturale diferă pentru fiecare județ în parte astfel:

- *Alba* – resurse metalifere neferoase (aur, argint, cupru, plumb, zinc, pirită), sare, roci de construcție (marmură, nisipuri, pietrișuri, calcar, gresie, magne), gaz metan, lemn;
- *Brașov* – ape minerale, ape clorosodice, ape sărate de zăcământ, roci de construcție, lemn;
- *Covasna* – cărbuni, ape minerale carbogazoase, roci de construcție (andezit, diatomite, nisipuri, pietrișuri), lemn;
- *Harghita* – roci de construcție (andezit, bazalt, marmură, nisipuri, pietrișuri), lemn, sare, minereuri feroase și neferoase, ape minerale carbogazoase, mofete, nămoluri;
- *Mureș* – zăcăminte de gaz metan, sare, roci de construcție, izvoare minerale clorosodice, lemn;
- *Sibiu* – zăcăminte de gaz metan, sare, roci de construcție, lemn, ape minerale clorosodice.

Structura administrativă

Conform datelor din 2011 privind evidența unităților administrativ-teritoriale, pe teritoriul Regiunii Centru sunt 20 de municipii (6 fiind și reședințe de județ), 37 orașe și 357 de comune.

Considerate jucători cheie în economie, orașele prin funcțiile sale sunt centre de polarizare pentru localitățile rurale din vecinătate. La nivelul regiunii rețeaua de localități urbane este echilibrată, excepție făcând județul Covasna.

Particularitățile geografice au influențat direct umanizarea și dezvoltarea așezărilor rurale formându-se în timp anumite tipuri de sate și anume:

- Sate risipite sau împrăștiate, cu gospodării dispersate pe versanți (Munții Apuseni, Soreanu, Marginimea Sibiului);
- Sate răsfirate condiționate mai puțin de modul de organizare interioară de relief și ocupația locuitorilor (Subcarpații Transilvaniei, Depresiunea Colinară a Transilvaniei);

- Sate adunate cu tendințe de grupare, adunare a gospodăriilor între limitele unei vetre bine conturate.

Indicatori demografici

Populația totală a regiunii la nivelul anului 2011 se situa la 2.52 milioane locuitori, situându-se pe poziția a 5-a în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. Densitatea populației este de 74 locuitori/kmp, sub cea înregistrată la nivel național.

În ultimii 20 de ani populația regiunii s-a redus cu 11.7%, înregistrând unul din cele mai severe ritmuri de declin, iar, potrivit prognozelor Regiunea Centru ar mai putea pierde 25% din populația actuală până în anul 2050.

Alături de evoluția numerică a populației, evoluția structurii pe grupe de vârstă pune în evidență un accentuat proces de îmbătrânire demografică, ponderea vârstnicilor mărindu-se de la 9.7% în 1990 la 14.2% în 2010. În același timp ponderea populației de 0-14 ani a scăzut de la 23.8% la 15.5%. Astfel, conform prognozelor, îmbătrânirea populației va deveni într-un interval de 15-20 ani una din problemele majore cu care se va confrunta Regiunea Centru, consecințele acesteia în plan economic și social fiind greu de contracarat.

Analizate în profil teritorial evoluțiile demografice amintite se desfășoară în mod diferit. Există areale cu un puternic dinamism economic și social precum zonele metropolitane Brașov și Tg. Mureș sau municipiile Sibiu și Alba-Iulia cu zonele adiacente, în care numărul populației crește și se menține o structură echilibrată pe grupe de vârstă, în timp ce o serie de comune din zona montană și Câmpia Transilvaniei, ca și unele orașele cu nivel economic redus, suferă un proces accelerat de îmbătrânire și de depopulare.

Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă. Datele recensământului din 2011 arată că în Regiunea Centru locuiesc cele mai multe persoane aparținând minorităților etnice și religioase comparative cu celelalte regiuni.

Românii formează majoritatea absolută a Regiunii Centru (64.1%), fiind însă minoritari în 2 județe Harghita (13.3%) și Covasna (22.1%). Sunt urmași în ordine de maghiari cu (30.1%) în regiune, rromi (4.9%) și germani 4.9%.

Maghiarii se concentrează în 3 județe: Harghita, Covasna și Mureș, iar rromii dețin ponderi însemnate în Mureș (8.8%), Sibiu (4.8%) și Alba (4.7%) și germanii sunt numeroși în județul Sibiu (1.1%).

Resurse umane

Transformările socio-economice care au urmat anului 1999 și evoluțiile în plan demografic au influențat în mod decisiv evoluția și structura forței de muncă în Regiunea Centru. Evoluția numerică atât a populației active cât și a populației ocupate au urmat o tendință negativă de-a lungul întregii perioade 1990-2011. Trendul descendent s-a menținut chiar și în perioadele de creștere economică, cauzele principale fiind migrarea masivă a populației apte de muncă spre țările din vestul Europei și scăderea efectivului acestei populații.

Structura pe sectoare economice a forței de muncă a suferit modificări semnificative, principalele direcții fiind restrângerea sectorului primar și a celui secundar concomitent cu dezvoltarea sectorului serviciilor și al construcțiilor. Ponderea populației ocupate în agricultură rămâne foarte ridicată 22.4% în anul 2011.

Din totalul de 2.520,5 mii persoane din Regiunea Centru la nivelul anului 2011, populația activă număra 1.071,8 mii persoane (42.5%), în timp ce resursele de muncă însumează 1.667,4 mii persoane (66%). Diferența este constituită de studenți și elevi cu vârste de muncă, femei casnice și alte categorii de persoane necalificate.

La nivelul anului 2011 sectorul serviciilor deținea cea mai mare pondere din populația ocupată de 42.1%, fiind urmată de industrie 27% și agricultură 24.2%. Față de anii anteriori ponderea populației ocupate în sectorul serviciilor a crescut simțitor, scăderi notabile înregistrându-se în industrie și sectorul agricol.

În perioada 1990-2011 numărul mediu al salariaților din Regiunea Centru s-a înjumătățit ajungând la 547 mii în anul 2011. În același timp s-au produs mutații importante și în ce privește structura pe activități ale economiei naționale a forței de muncă salariate.

Infrastructura de transport

La nivelul anului 2011 rețeaua de drumuri publice din Regiunea Centru măsoară 11.057km reprezentând 13.2% din lungimea totală a rețelei rutiere din România. Din totalul drumurilor din regiune 20.7% sunt drumuri naționale iar 79.3% sunt drumuri județene și comunale. Densitatea rutieră este mai scăzută la nivel regional decât la nivel național (32.4km/100kmp față de 351.1km/100kmp).

Din totalul drumurilor naționale ce străbat Regiunea Centru în anul 2011 erau modernizate 96.5%, dintre care în procent de 100% în județul Sibiu.

Rețeaua de drumuri județene și comunale avea în anul 2011 o lungime de 8.763km dintre care 16.3% modernizate, iar 27.2% cu îmbracamînți usoare rutiere.

La nivel de județ cea mai mică rețea de drumuri județene și comunale modernizată a fost în județul Mureș (50km) urmat de județul Sibiu (55km), la polul opus fiind județul Alba (857km).

Comparativ cu drumurile rutiere lungimea totală a căilor ferate din regiune este jumătate din lungimea drumurilor naționale, aceasta fiind de 1.332km dintre care 669km electrificate.

La nivel de județ cea mai mare rețea de căi ferate electrificate este județul Brașov (184km), urmat de județul Harghita (174km), la polul opus fiind județele Sibiu și Covasna (44km).

Datorită situației sale în centrul României, Regiunea Centru se bucură de o poziție privilegiată în ce privește accesibilitatea și conexiunile rutiere cu restul țării și cu Europa. Regiunea este străbătută de 5 drumuri europene (E68, E81, E60, E574, E578) cu o lungime totală de 951km. 4 dintre ele formează un mare inel rutier ce traversează sudul, vestul, nordul și estul regiunii iar al 5-lea drum european străbate centrul regiunii pe direcția SE-NV. Astfel, toate cele 6 reședințe de județ precum și cele mai importante orașe ale regiunii sunt fie pe traseul fie în imediata apropiere a unui drum european.

Sud-vestul regiunii este traversat de coridorul IV paneuropean de transport ruta ce va asigura o legătură rapidă între extremitatea sud-estică a Europei (Istanbul – Salonic) și Europa Centrală (Dresda, Nuremberg) via Grecia, Bulgaria, România, Ungaria, Slovacia, Austria, Cehia.

Rețeaua drumurilor naționale secundare întregeste sistemul de transport rutier al regiunii asigurând prin multiple legături conectarea Regiunii Centru cu celelalte regiuni ale României:

- *Regiunea sud* – spre Ploiești pe Valea Prahovei prin DN1 sau pe Valea Teleajenului prin DN1A; spre Pitești pe DN73 prin culoarul Rucar – Bran via Campulung sau pe DN7C Transfăgărășanul via Curtea de Argeș;
- *Cu regiunea SV* – spre Râmnicu Valcea pe valea Oltului pe DN7; spre Tg. Jiu pe valea Sebeșului pe DN67C(Transalpina);
- *Cu regiunea V* – spre Deva, Arad, Timișoara pe valea Mureșului prin DN7 sau prin pasul Buceș via Abrud, Brad pe DN74;
- *Cu regiunea NV* – spre Cluj Napoca prin DN1 sau, via Tg. Mureș, prin DN15 sau, pe valea Arieșului pe DN 75 sau din Reghin prin Câmpia Transilvaniei pe DN16;
- *Cu regiunea NE* – spre Bacău prin DN 11 via Comănești prin DN12A; spre Piatra Neamț prin Cheile Bicazului pe DN12C; spre Tg. Neamț via Borsec pe DN 15;
- *Cu regiunea SE* – spre Buzău pe valea Buzăului DN10; spre Focșani via Tg. Secuiesc pe DN2D

Tot la nivelul infrastructurii de transport la nivelul regiunii exista 2 aeroporturi internațional la Sibiu și Ungheni (localizat la 15km față de NE municipiului Tg, Mureș).

Infrastructura de utilități

Activitățile privind utilitatea publică de interes local au o importantă dimensiune socială și un rol esențial în consolidarea durabilă a localităților și îmbunătățirea condițiilor de viață. Principalele obiective ale dezvoltării de gospodărire comunală în conformitate cu prevederile europene sunt: alimentarea cu apă, canalizarea, alimentarea cu energie termică, alimentarea cu gaze naturale și administrarea domeniului public.

Potrivit datelor statistice la nivelul anului 2011 în Regiunea Centru erau 309 localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă, dintre care 253 de localități în mediul rural. La nivel de județ cele mai multe localități cu instalații cu alimentare cu apă potabilă au fost în Mureș – 77, iar cele mai puține în Covasna 31.

În anul 2011 în Regiunea Centru 61.7% din totalul populației a fost deservită de sistemul public de alimentare cu apă cu 2.3% mai mult față de anul anterior. Din acest punct de vedere datele statistice pun în evidență accentuate disparități la nivel de județ, astfel 81.9% în Brasov, 69.4% în Sibiu, 55.8% în Alba, 55.4% în Mureș, 48.2% în Harghita și doar 38% în Covasna.

La finele anului 2011 un număr de 162 de localități erau dotate cu sisteme de canalizare publică, dintre care 56 erau municipii și orașe, iar 106 comune. În perioada 2005 – 2011 la nivelul Regiunii Centru ponderea localităților cu instalații de canalizare publică din totalul localităților a crescut continuu de la 28,3% la 36,5%. În anul 2011 județul cu cea mai mare pondere a localităților cu instalații de canalizare publică este Harghita (peste 53,7%), la polul opus fiind județul Alba (21,8%).

Tot la nivelul anului 2011 rețeaua de canalizare publică din Regiunea Centru era formată din 3.920 km de conducte de canalizare, din care 73% în mediul urban și 27% în mediul rural.

La nivelul Regiunii Centru, numărul localităților în care se distribuie gaze naturale a crescut continuu din 2005 de la 227 de localități la 242 de localități în 2011. Județele cu cel mai mare număr de localități în care se distribuie gaze naturale sunt: Mureș (82), urmat la mare distanță de Sibiu (49) și Brasov (40).

În perioada 2005 – 2011 numărul localităților în care se distribuie energie termică a scăzut continuu de la 22 de localități la 17 localități (toate municipii și orașe). La nivelul Regiunii Centru, în anul 2011 o treime din localitățile din mediul urban beneficiau de distribuție de energie termică, peste media regională fiind județele Harghita (66,7%) și Brasov (30%), iar cele mai mici ponderi fiind în județele Alba și Sibiu (18,2%).

Numărul mic al localităților și scăderea continuă a acestora în ultimii ani este datorată numărului mare al locuitorilor care optează pentru instalații proprii de energie termică. Numărul dublu de localități în care se distribuie energie termică în sistem centralizat din județul Harghita comparativ cu celelalte județe este pusă în evidență de investițiile pentru reabilitarea și modernizarea sistemului de energie termică și a optării pentru centrale care folosesc biomasa.

În concluzie, la nivelul anului 2011 în funcție de dotarea tehnico – edilitară, din numărul total de localități de la nivelul Regiunii Centru:

- ✓ Trei sferturi (74,6%) o detineau localitățile cu instalații de alimentare cu apă potabilă;
- ✓ Jumătate (58,5%) o detineau localitățile în care se distribuie gaze naturale;
- ✓ Peste o treime (36,5%) o detineau localitățile cu instalații de canalizare publică;
- ✓ Sub 5% o detineau localitățile în care se distribuie energie termică.

Infrastructura de telecomunicații

Comunicațiile electronice în bandă largă au devenit o prioritate la nivel mondial în a doua jumătate a anilor 1990, ca rezultat al faptului că societatea bazată pe cunoaștere are un impact semnificativ asupra competitivității, dezvoltării rapide a comunicațiilor și a tehnologiei IT, precum și asupra liberalizării piețelor telecom.

În Regiunea Centru, la nivel de județ, ponderea populației față de acces la conexiuni în bandă largă sunt cuprinse între: 50%-80% în județul Covasna; 40%-50% în județul Alba și 20%-40% în județele Brașov, Harghita, Sibiu și Mureș.

În ceea ce privește activitățile de telefonie la nivelul Regiunii Centru la finele anului 2011 s-au înregistrat 597,5 mii conexiuni de telefonie ceea ce reprezintă 12.7% din cele la nivel național. La nivelul regiunii s-au înregistrat tot în 2011 390,5 milioane minute de convorbiri telefonice interne și internaționale, cele internaționale înregistrând un procent de sub 10% din numărul total de convorbiri telefonice.

Infrastructura de sănătate

Potrivit datelor statistice Regiunea Centru dispune de o rețea de unități sanitare compusă dintr-un număr de 58 de spitale, 61 de policlinici, 23 de dispensare, 1.488 de cabinete de medicină generală și de familie, 1.404 de cabinete stomatologice, 1.014 de cabinete de specialitate, 963 de farmacii și 394 de laboratoare medicale. La nivel de județ cele mai multe unități sanitare sunt în Brașov și Mureș iar cele mai puține în Covasna și Harghita.

Cel mai important spital din regiune este cel din Tg. Mureș fiind atât un centru medical cât și un centru universitar. De asemenea, importante centre medicale sunt și spitalele din Brașov și Sibiu.

La inițiativa Guvernului, din motive de reducere a cheltuielilor, au fost desființate în România 67 de spitale dintre care 8 în Regiunea Centru: câte 3 spitale în județele Alba și Brașov, și câte 1 spital în județele Mureș și Sibiu. Față de anul anterior în 2011 la nivelul regiunii a scăzut și numărul altor unități medicale: policlinicile cu 27, dispensarele medicale cu 2, cabinetele de medicină generală cu 35, iar cabinetele medicale de familie cu 18. În schimb a crescut numărul cabinetelor stomatologice cu 62, a farmaciilor și punctelor farmaceutice cu 29 și cabinetele medicale de specialitate cu 22.

În prezent la nivelul Regiunii Centru infrastructura de sănătate este destul de deficitară. Pentru multe unități sanitare sunt necesare lucrări de reabilitare a clădirilor, precum și lucrări de înnoire a echipamentelor existente și de achiziționare de noi echipamente medicale performante și utile derulării activităților specifice.

Până în prezent, prin Programul Operational Regional, axa 3 - reabilitarea, modernizarea, echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate, s-au dezvoltat la nivelul Regiunii Centru 6 proiecte de îmbunătățire a infrastructurii de sănătate.

În anul 2011 numărul total de medici a fost de 6.039 dintre care cei mai mulți fiind în județul Mureș (2.107), iar cei mai puțini în județele Covasna (368) și Harghita (455). La nivel regional față de 2005 în 2011 s-a înregistrat o creștere a numărului de medici cu 11.6%, a numărului de stomatologi cu aproape jumătate 41.9%, a numărului de farmaciști cu o treime 28.9%.

Potrivit hotărârii Guvernului nr.1388/2010 privind aprobarea programelor naționale de sănătate pentru anii 2011 și 2012, se derulează la nivelul fiecărui județ din regiune următoarele programe de sănătate finanțate de la bugetul de stat și din veniturile proprii ale Ministerului Sănătății:

- ✓ Programele naționale privind bolile transmisibile;
- ✓ Programul național de monitorizare a factorilor determinanți din mediul de viață și muncă;
- ✓ Programul național de hematologie și securitate transfuzională;
- ✓ Programul național privind bolile netransmisibile;
- ✓ Programul național de evaluare și promovare a sănătății și educație pentru sănătate;

- ✓ Programul național de sănătate a femeii și copilului;
- ✓ Programul național de tratament în străinătate;
- ✓ Programul național pentru compensare a 90% a prețului de referință a medicamentelor;

Infrastructura socială

Construirea europenei sociale, întărirea coeziunii sociale a continentului se află în centrul politicii comune europene, constituind unul din principalele directive situate în noul tratat al Uniunii Europene adoptat la finele anului 2007.

O prioritate la nivelul Regiunii Centru o reprezintă îmbunătățirea infrastructurii sociale care presupune crearea premizelor necesare pentru asigurarea populației cu servicii esențiale, contribuind astfel la atingerea obiectivului European al coeziunii economice și sociale.

Principalele probleme sociale la nivelul Regiunii Centru sunt: îmbătrânirea populației, extinderea fenomenului de sărăcie, somaj pe termen lung ridicat, rată ridicată a somajului în rândul tinerilor, incluziune redusă pe piața muncii, rată ridicată a abandonului școlar, procent ridicat de populație rromă afectată de saracie. Astfel, cele mai importante 3 consecințe ale problemelor sociale sunt: diminuarea calității vieții, scăderea siguranței și securității sociale și reducerea coeziunii sociale.

La nivelul Regiunii Centru serviciile sociale acopera o gama largă și diversă de servicii care sunt accesibile cetățenilor pe bază necontributivă. Astfel, la nivel regional există o serie de servicii sociale care se adresează persoanelor aflate în următoarele situații:

- Dizabilități, handicap;
- Victime ale violenței în familie;
- Dependente de alcool și droguri;
- Boală cronică;
- Boală incurabilă;
- Somaj de lungă durată;
- Lipsa unei locuințe;
- Delicvența;
- Lipsa de acces la drepturile sociale;
- Imigrare;
- Repatriere.

În anul 2012 la nivel național figurau în baza de date a Ministerului Muncii, familii și protecției sociale un număr de 3.229 de furnizori acreditați de servicii sociale, dintre care cei mai mulți puțin peste o cincime fiind în Regiunea Centru (21.3% reprezentând 690 de furnizori acreditați), la polul opus aflându-se Regiunea Sud Vest Oltenia (128).

Infrastructura de situații de urgență

La nivelul Regiunii Centru implementarea sistemului de intervenție integrat, în conformitate cu principiile moderne a început în județul Mureș încă din anul 1990, punându-se bazele serviciului mobil de urgență, reanimare, descarcerare Mureș (SMURD). Un an mai târziu echipajul SMURD a fost pus sub coordonarea operativă a grupului de pompieri militari Mureș, care urma să asigure conducătorii auto pentru ambulanță și spații de cazare și instruire pentru personalul medical. În timp această activitate a devenit permanentă fiind bazată pe modelele aflate în multe țări unde pompierii sunt direct implicați în acordarea asistenței medicale de urgență.

La nivelul Regiunii Centru infrastructura pentru situații de urgență este formată din 171 de autospeciale și ambulanțe, numărul acestora fiind într-o continuă creștere. La nivel de județ cele mai multe autospeciale sunt în Brașov 40 și Mureș 35, iar cele mai puține în Covasna 17 și Alba 23.

Echipamentele specifice din dotarea bazelor operaționale din cadrul ISU au un grad ridicat de uzură, majoritatea acestora având norma de utilizare depășită. Gradul de uzură mediu la nivelul regiunii este 61%, iar norma de utilizare este depășită la mai mult de 50% dintre autospeciale.

În vederea implementării STRATEGIEI SISTEMULUI INTEGRAT DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ ȘI TEHNICĂ DE URGENȚĂ PRESPITALICEASCA ȘI INTERVENȚIE LA INCIDENTELE MAJORE, în perioada 2008-2012 au fost derulate și implementate la nivelul regiunii o serie de proiecte finanțate de Banca Mondială sau Uniunea Europeană, care au condus la achiziționarea unui număr important de ambulanțe, autospeciale și echipamente specifice.

Echipamentele achiziționate sunt utilizate în îmbunătățirea următoarelor tipuri de riscuri:

- Riscuri naturale: inundații, incendii de pădure, secetă, furtuni, tornade, cutremure, alunecări de teren;
- Riscuri tehnologice: accidente rutiere, feroviare și aeriene, accidente industriale, explozii, avarii, accidente nucleare, chimice și urgențe radiologice;
- Riscuri biologice: accidente biologice;
- Riscuri de incendii: incendii;
- Riscuri sociale: evenimente publice de amploare.

Infrastructura de învățământ

La nivelul Regiunii Centru infrastructura de învățământ este bine dezvoltată, numărul total de unități prescolare, scolare, liceale, post liceale, profesionale și de învățământ superior a fost de 1.087 în anul 2011. Cele mai multe unități prescolare, scolare și de învățământ superior au fost înregistrate în județele Brașov, Mureș și Sibiu, la polul opus situându-se județele Covasna și Harghita.

La nivelul Regiunii Centru în anul școlar 2010 – 2011 personalul didactic din grădinițe pentru copii, școli primare și gimnaziale, licee, școli profesionale, unități postliceale și instituții de învățământ superior numara 27.797 de cadre didactice dintre care un sfert în județul Mureș. Față de ultimii ani s-a înregistrat la nivelul regiunii o scădere a numărului de cadre didactice datorită în principal scăderii numărului de copii, salariilor mici dar și închiderii unor unități scolare în special în mediul rural.

La nivelul Regiunii Centru tot în anul școlar 2011-2012 ponderea personalului calificat în total personalul didactic în învățământul liceal a fost de 99.3% (99.4% în mediul urban și 98.4% în mediul rural).

Atât la nivelul regiunii cât și la nivel național există diferențe foarte mari între învățământul urban și rural. Față de mediul rural infrastructura de învățământ din mediul urban este bine dezvoltată, elevii având acces la informații de calitate.

Datorită caracterului multilingvist al Regiunii Centru, învățământul este în cea mai mare parte în limba română, dar există zone precum județele Harghita și Covasna în care învățământul este în limba maghiară. În județele Sibiu și Mureș există școli în care se studiază în limba germană.

Fondul de locuințe

Fondul de locuințe din Regiunea Centru a cunoscut o dezvoltare continuă în perioada 1991-2011, modestă între anii 1991-2000 și mai accentuată în ultimii 11 ani. În anul 2011 fondul de locuințe era de 991.230 de locuințe cu aproape 5.000 locuințe mai mult față de anul anterior. La nivel de județ, cele mai multe locuințe sunt în județul Brașov (232.877), urmat de Mureș și Sibiu, iar la polul opus județul Covasna cu doar 87.736 locuințe.

La nivelul Regiunii Centru în procent de 59.4% din totalul locuințelor se afla în mediul urban, iar 40.6% în mediul rural. Din numărul total al locuințelor aflate în proprietate majoritar de stat, peste trei sferturi din acestea erau în mediul urban. Locuințele proprietate majoritar privată din Regiunea Centru

sunt repartizate aproximativ echilibrat în mediul urban și rural, acestea fiind cu 17.4% mai multe în mediul urban.

Mediul inconjurător ***Calitatea aerului***

Calitatea aerului este una din cele mai importante aspecte cu privire la factorii de mediu, aceasta fiind în ultimii ani afectată de poluare. Principalele surse de emisii de substanțe poluante la nivelul regiunii sunt:

- Emisii de gaze cu efect acidifiant. Oxizii de sulf și oxizii de azot fac parte din categoria de gaze cu efect acidifiant, fiind responsabili de formarea precipitațiilor acide care au efect negativ asupra ecosistemelor terestre și acvatice;
- Emisii de compuși organici volatili nemetalici. Aceste emisii provin din arderi din industria energetică și industrii de transformare din arderi neindustriale, din arderi în industria de prelucrare, din procese de producție, din extracția combustibililor fosili;
- Emisii de metale grele. Aceste emisii cuprind compuși metalici de plumb, zinc, mercur, cupru, poluarea atmosferei cu astfel de particule fiind deosebit de dăunătoare.
- Emisii de poluanți organici persistenti. Acești poluanți reprezintă substanțe organice cu grad ridicat de toxicitate, sunt persistente, au capacitate mare de bio-acumulare și au efecte toxice acute și cornice asupra sănătății umane.

Cele mai importante emisii de substanțe poluante care au depășit cantitatea maximă admisibilă sunt: formaldehida (SC KRONOSPAN SA Sebeș județul Alba) și amoniacul (SC AZOMUREȘ SA Tg. Mureș, județul Mureș).

Un poluator foarte mare este SC SOMETRA SA din Copșa Mica, însă începând cu anul 2009 activitatea acestui operator economic a încetat parțial, impactul negativ al emisiilor de SO₂ și publeri cu conținut de metale grele fiind semnificativ redus. În urmă cu câțiva ani un alt poluator foarte mare a fost SC AMPELUM SA Zlatna din județul Alba care înainte de 2006 emana în atmosferă cantități de concentrații de SO₂ deosebit de ridicate.

Calitatea apei

Element indispensabil vieții, resursa de apă reprezintă bogăția vitală pentru dezvoltarea economică și socială a omenirii. Rețeaua hidrografică a Regiunii Centru este formată din 3 bazine principale : bazinul hidrografic Olt, Mureș și Siret (doar pe teritoriul județului Harghita).

Calitatea apei este direct influențată de factorii antropici și naturali. În funcție de natura și tipul resursei, sistemul de monitorizare integrat al apelor din România (SMIAR) este reprezentat de 7 subsisteme: râuri, lacuri naturale și de acumulare, ape tranzitorii, ape costiere (nu este cazul regiunii), ape subterane, zone protejate și ape uzate.

În Regiunea Centru sistemul de gospodărire a apelor din fiecare județ monitorizează starea corpurilor de apă din punct de vedere ecologic și chimic.

În urma monitorizării corpurilor de apă și a lacurilor din punct de vedere ecologic, privind fosfații, oxigenul dizolvat, materiile organice și amoniul situația se prezintă astfel:

- În județul Alba – 55.93% corpuri de apă în stare ecologică bună, 41.22% în stare moderată și 2.85% cu stare slabă;
- În județul Brașov – 43.28% corpuri de apă în stare ecologică bună, 44.77% în stare moderată și 10.44% cu stare slabă;

- În județul Harghita – Bazinul Hidrografic Mureș – 72% corpuri de apă cu stare ecologică bună, 26% cu stare moderată și 1.33% cu stare slabă; Bazinul Hidrografic Olt - 57.9% corpuri de apă cu stare ecologică bună, 42.1% cu stare moderată, Bazinul Siret – 33.3% corpuri de apă cu stare ecologică bună și 66.6% cu stare moderată.
- În județul Mureș – 49.9% corpuri de apă cu stare ecologică bună, 42.31% cu stare moderată și 7.76% cu stare slabă.
- În județul Sibiu – 18.19% corpuri de apă cu stare ecologică bună, 63.63% cu stare moderată și 18.18% cu stare slabă.

La nivelul Regiunii Centru sursele de poluare a apelor de suprafață aparțin următoarelor activități economice: industria extractivă, captare și prelucrare apă, prelucrări chimice, industria de prelucrare a lemnului, industria metalurgică și construcții de mașini.

Calitatea solului

La nivelul Regiunii Centru principalele calități ale solului sunt date de aplicarea îngrășămintelor și a produselor fito-sanitare(pesticide). Principalii factori de degradare a solurilor sunt: eroziunea (pe suprafețe relativ mari), alunecările de teren, inundațiile, acidifierea, compactarea, excesul de umiditate, gleizarea, pseudogleizarea, seceta periodică și saraturarea.

Cele mai critice zone sub aspectul deteriorării solurilor sunt perimetrele vechi și actuale de exploatare a zăcămintelor miniere (iazuri de decantare și halde de steril) din județele Alba și Harghita, perimetrul de exploatare a hidrocarburilor din zona Gherința din Covasna, perimetrul din zona influenței SC SOMETRA SA Copșa Mică din județul Sibiu.

Biodiversitate

Biodiversitatea, cu varietatea vieții pe pământ, a înregistrat o diminuare constantă în ultimii ani, trăgând un semnal de alarmă asupra calității vieții și a ecosistemelor. Regiunea Centru dispune de un capital deosebit pe teritoriul acesteia regăsindu-se 3 din cele 5 regiuni bio-geo-grafice ale României: bioregiunea alpină, continentală și mici insule cu vegetație stepică. Din totalul siturilor NATURA 2000 declarate în anul 2010 în România erau 381, dintre care 21% pe teritoriul Regiunii Centru. Din acestea la nivelul regiunii 18 au fost arii de protecție specială avifaunistică, iar 63 sunt situri de importanță comunitară.

Pe teritoriul regiunii sunt 192 de arii naturale care beneficiază de un statut de protecție: 3 parcuri naționale, 3 parcuri naturale, 156 rezervații naturale, 2 arii de protecție avifaunistică și 28 monumente ale naturii. Printre cele mai importante arii protejate se numără Parcul Național Piatra Craiului, Cheile Bicazului, Călimani și Apuseni.

Principalele cauze ale pierderii de biodiversitate în Regiunea Centru sunt:

- ❖ Supra-exploatarea speciilor și habitatelor;
- ❖ Schimbări în densitatea populațiilor;
- ❖ Pierderea de suprafețe de habitat natural;
- ❖ Pierderea suprafețelor din habitatul speciilor;
- ❖ Fragmentarea habitatelor;
- ❖ Proliferarea speciilor invazive;
- ❖ Deteriorarea eco-sistemelor și poluarea.

Gestionarea deșeurilor

În linii mari activitatea de gestionare a deșeurilor include: colectarea, transportul, valorificarea și eliminarea deșeurilor, închiderea depozitului de deșeuri. În erarhia opțiunilor de gestionare a deșeurilor inclusă atât în reglementările UE cât și în cele naționale reutilizarea și reciclarea reprezintă priorități înaintea altor forme de valorificare a deșeurilor.

La nivelul Regiunii Centru principalele categorii sunt: deșeuri municipale, industriale, deșeuri generate din activități medicale, fluxul de deșeuri (deșeuri de ambalaje, echipamente electrice și electronice, baterii și acumulatori, uleiuri uzate, nămoluri de la epurarea apelor uzate).

În prezent pentru colectarea și transportul deșeurilor în Regiunea Centru există un număr de 59 de operatori de colectare licențiați. La nivelul regiunii există următoarele de tipuri de instalații de gestionare a deșeurilor: 14 stații de transfer a deșeurilor, 20 stații de sortare a deșeurilor și 3 stații de compostare. Eliminarea deșeurilor municipale în regiune se realizează pe cele 4 depozite ecologice existente în județele Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu și cele 9 depozite necomforme din județele Alba, Brașov, Covasna și Harghita.

La nivelul județelor Regiunii Centru cele mai mare cantități de deșeuri industriale sunt:

- *Județul Alba* – steril (SC CUPRUMIN SA) cenușă și zgură (SC METALURGICĂ TRANSILVANIA SA și SC SATURN SA), leșii (SC GHCL UPSOM SA Ocna Mureș), deșeuri lemnoase (SC KRONOSPAN SEBEȘ SA și SC HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFFER SRL Sebeș);
- *Județul Brașov* – baterii și acumulatori uzați, ulei uzat, zgură și cenușă;
- *Județul Covasna* – deșeuri lemnoase, textile, feroase, hârtie și carton;
- *Județul Harghita* – nisip de turnătorie cu conținut de fenoli (SC BUCIN SA Gheorgheni), nămol galvanic (SC KELBOR IMPEX SRL Gheorgheni, SC MATRIȚA SA Odorheiu Secuiesc), deșeuri cu conținut de fenoli (SC OȚELURI SPECIALE SA), steril, deșeuri lemnoase;
- *Județul Mureș* – reziduuri industriale chimice și deșeuri specifice, deșeuri de calcar și deșeuri chimice (SC AZOMUREȘ SA), deșeuri specifice din industria gazifera (SC SNGN ROMGAZ SA Tg. Mureș);
- *Județul Sibiu* – deșeuri lemnoase și rumeguș, deșeuri feroase, din materiale plastice, deșeuri textile.

În ceea ce privesc deșeuri din activități medicale, la nivelul regiunii există 6 centre, eliminând astfel posibilitățile de contaminare a mediului și sănătății umane.

Economia Regiunii Centru

În perioada 1990-2000 Regiunea Centru a traversat o perioadă dificilă de declin economic marcată de un început greoi al transferului de proprietate și a restructurării activităților economice, pierderea piețelor tradiționale de desfacere din Europa de Est. Procesul de restructurare economică a fost însoțit de o restrângere semnificativă sau de închidere a multor capacități de producție, mineritul, chimia și metalurgia neferoasă fiind cele mai afectate ramuri.

Începând cu anul 2000 economia și-a reluat creșterea iar anii 2006-2008 au adus consolidarea creșterii economice. Un rol important în dezvoltarea economică l-au avut investițiile străine, regiunea reușind să atragă într-un singur an, 2007, investiții străine directe în valoare de 982 milioane euro.

Criza economică și financiară ce a debutat în a 2-a jumătate a anului 2008 a avut un impact semnificativ asupra economiei regionale atât în ceea ce privește nivelul PIB-ului care s-a redus în 2009 cu aproape 5 puncte procentuale, scăderea continuând și în 2010 cât și în ce privește nivelul ocupării. Volumul investițiilor străine și autohtone s-au redus iar unele companii străine s-au retras (Kraftfoods, Colgate, Palmolive).

Structura economică a regiunii a suferit modificări substanțiale în ultimii 10 ani. Ponderele unor sectoare economice de bază precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice.

Activitatea în regiune, agricultura, constituie principala ocupație și sursa de venit a locuitorilor din mediul rural.

Economia Regiunii Centru păstrează un profil industrial vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativă ridicată la formarea PIB-ului cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupate în acest sector.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea PIB cunoscând o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri sunt transporturile, telecomunicațiile, sectorul financiar bancar și de asigurări. Turismul, cu toate că a înregistrat o serie de progrese pe anumite segmente cum ar fi agroturismul nu reușește să valorifice încă importantul potențial turistic al regiunii.

O altă evoluție semnificativă este continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional. Majoritatea activităților economice, în deosebi cele cu o valoare adăugată brută ridicată se concentrează în orașele mari și în jurul acestora, în timp ce majoritatea localităților rurale au o situație foarte precară și în curs de deteriorare rapidă.

Motor al dezvoltării regionale, IMM-urile au înregistrat o dezvoltare susținută începând cu 1990, ajungând să reprezinte aproximativ 70% din efectivul de personal și din cifra de afaceri realizată de întreprinderile locale din industrie și servicii.

În anul 2010 PIB pe locuitor a regiunii calculat la paritatea de cumpărare standard era de 10.000 euro reprezentând 40% din media Uniunii Europene și 95.99% din media națională. Contribuția celor 6 județe la formarea PIB regional diferă sensibil fiind într-o stransă relație cu greutate economică a fiecăruia dintre ele. Astfel județele Sibiu realizează 30% respectiv 19.5%, în timp ce Covasna și Harghita județe cu o populație puțin numeroasă și cu o structură economică diferită realizează 6.5% respectiv 9.9% din PIB regional.

La nivelul anului 2011 în Regiunea Centru existau 54.304 întreprinderi active, 86.2% încadrându-se în clasa micro întreprinderilor (0-9 salariați), 11.3% în clasa întreprinderilor mici (10-49 salariați), 2.1% întreprinderi mijlocii (50-249 salariați) și doar 217 firme adică 0.4% se situa în categoria întreprinderilor mari.

Turism

Cu o natură extremă de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare Regiunea Centru dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat. Din majoritatea cercetărilor și studiilor elaborate a rezultat că formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, balnear, cultural și rural.

Dintre atracțiile naturale și stațiuni montane de interes din Regiunea Centru pot fi amintite:

- Parcul Național Cheile Bicazului Hașmas;
- Lacul Roșu, unic prin modul de geneză;
- Parcul Național Caliman, ocupând 24.000ha;
- Parcul Natural Defileul Mureșului Superior cu o suprafață de 9.000ha;
- Parcul Natural Bucegi, unic prin frumusețea naturală a naturii;
- Parcul Natural Apuseni cu o suprafață de 75.000ha, aproximativ 30% fiind situată în regiune;
- Ghețarul de la Scărișoara, cea mai mare peștera cu gheață din România;
- Lacul Sf. Ana singurul lac vulcanic din Europă de Est;
- Mestecănișul de la Reci;
- Poiana cu narcise de la Dumbrava Vadului;

- Fagul împaratului – Baia de Arieș;
- Detunatele (detunata goala și flocoasă), rezervație geologică;
- Huda lui Papara, una dintre cele mai mari și dificile peșteri din România;
- Cheile din munții Trascăului;
- Iezerul Ighel, cel mai întins lac carstic din România;
- Râpă roșie situate în apropierea municipiului Sebeș;
- Vulcanii noroioși din comuna Hașag;
- Rezervația de bujori de stepă;
- Poiana Brașov cu 12 pârtii de schi;
- Predeal, una din cele mai importante stațiuni de iarnă;
- Paltiniș situată la 30km de municipiul Sibiu;
- Bâlea, stațiune cu cel mai lung sezon de schi din România;
- Arieșeni;
- Izvorul Mureșului, stațiuni de iarnă pentru tineret;
- Alte domenii de schi: Timișul de Sus, Pâraul Rece, Toplița, Săcele, Luncile Prigoanei.

În Regiunea Centru se găsește cea mai mare densitate de stațiuni balneoclimaterice din România. Apele minerale cu proprietăți terapeutice, lacurile bogate în sărurile minerale, lacurile din fostele saline, mofetele, nămolurile, turbă, aerul puternic ozonificat constituie cei mai importanți factori în următoarele locații:

- Sovata – una dintre cele mai importante stațiuni balneo din România;
- Covasna;
- Băile Tușnad, recomandată atât pentru tratarea unor diverse afecțiuni cât și pentru pârtiile de schi;
- Ocna Sibiului – stațiune balneară și de agrement;
- Praid – stațiune balneară pentru tratarea aparatului respirator;
- Borsec – una din cele mai vechi și renumite stațiuni balneo climaterice din Europa Centrală și de Est;
- Harghita Băi;
- Băile Homorod – stațiune balneară și pârtii de schi;
- Balványos – stațiune balneară;
- Malnaș;
- Vâlcele;
- Bazna;
- Miercurea Sibiului – stațiune balneoclimaterică sezonieră.

Patrimoniul cultural si istoric

Regiunea Centru dispune de un număr de orașe cu un patrimoniu cultural complex și anume:

- Orașul Brașov, prima atestare documentară în 1235, cetatea medievală a Brașovului a fost cea mai sigură cetate din Transilvania. În prezent se găsesc aproape toate stilurile de arhitectura europeană constituind o frumoasă arhitectură. Cel mai mare edificiu religios în stil gotic din Europa este Biserica Neagră.
- Orașul Sibiu a fost ales de către Comisia Europeană drept capital a culturii în anul 2007. Muzeul național Brukenthal cuprinde colecții impresionante de artă.
- Orașul Tg. Mureș unul dintre cele mai importante și dinamice cu un trecut istoric bogat și o valoroasă moștenire culturală;

- Cetatea Vauban din Alba Iulia cea mai mare cetate construită în acest stil din sud estul Europei întinzându-se pe o suprafață de 100ha.
- Sighișoara una dintre puținele cetăți locuite din sud estul Europei fiind inclusă în lista patrimoniului UNESCO;
- Sf. Gheorghe;
- Miercurea Ciuc.

Regiunea Centru dispune de câteva vestigii antice:

- Vestigiile castrului român Apulum Alba Iulia;
- Minele romane de la Roșia Montană;
- Căpâlna – cetate dacică inclusă în UNESCO;
- Tilisca – ruinele cetății dacice;
- Covasna – vestigiile cetății dacice din Valea Zânelor.

Atracțiile Regiunii Centru pot continua cu o listă impresionantă de biserici, castele și palate și mănăstiri:

- ✓ Bisericile fortificate din Transilvania incluse în UNESCO. Dintre cele 150 biserici, UNESCO a ales și a inclus în patrimoniul mondial 7 biserici toate situate în Regiunea Centru (Biertan, Valea Viilor, Prejmer, Viscri, Saschiz, Calic, Daju);
- ✓ Bisericile fortificate din Alma, Mosna, Dealu Frumos, Merghin Deal, Iacobeni – situat în partea de nord a Sibiului;
- ✓ Harman biserică în țara Barsei;
- ✓ Biserica din Cislădioara;
- ✓ Mănăstirea Carta;
- ✓ Cetatea Făgărașului;
- ✓ Mediaș – cetate medievală ridicată în sec XV;
- ✓ Cetatea Rupea – cetate țărănească atestată în sec XIV;
- ✓ Cetatea Feldioara;
- ✓ Cetatea Râșnov – atestată în sec XIV – XV;
- ✓ Cetatea Slimnic;
- ✓ Castelul Bran – menționat documentar în 1377;
- ✓ Cris – județul Mureș;
- ✓ Castelul Brâncovenesti – județul Mureș;
- ✓ Lazarea – ridicat în sec XV;
- ✓ Boița;
- ✓ Cetatea de Baltă – județul Alba;
- ✓ Racos – județul Brașov castel feudal;
- ✓ Zabala – județul Covasna;
- ✓ Gornesti – județul Mureș;
- ✓ Castelele din Microsoara și Valea Crișului;
- ✓ Mănăstirea Sâmbata de Sus sec XVII;
- ✓ Mănăstirea Rămeț una din cele mai vechi așezări monahale din Transilvania.

Agricultura și dezvoltarea rurală

În anul 2010 Uniunea Europeană a adoptat o tipologie revizuită a zonelor urbane și rurale. Tipologia agreată de UE stabilește 3 categorii de regiuni: regiuni predominant rurale, regiuni intermediare și regiuni predominant urbane.

Conform acestei tipologii 2 județe din Regiunea Centru (Brașov, Sibiu) se încadrează în grupa regiunilor intermediare iar celelalte 4 în grupa regiunilor predominant rurale. Astfel județele cu cea mai

mare pondere a spațiului rural sunt Mureș și Covasna, urmat de județul Harghita, la polul opus aflându-se Brașov și Sibiu.

Potrivit datelor statistice de la finalul anului 2011 în Regiunea Centru sunt 357 de comune reprezentând 12.5% din numărul total al comunelor din România și 1.788 de sate reprezentând 13.8% din numărul total la nivel național. La nivelul regiunii cele mai multe comune sunt în județele Mureș 91 și Alba 67, iar cele mai puține în județele Covasna 40 și Brașov 48. Peste o treime din numărul satelor Regiunii Centru se află pe teritoriul județului Alba în special în Munții Apuseni fiind cunoscute sub denumirea de crânguri sau cătune.

La nivelul Regiunii Centru predomină următoarele categorii de așezări rurale după funcțiile pe care le îndeplinesc:

- ❖ Așezări rurale cu funcții predominant agricole (cerealiere, zootehnic, cerealiere-viticol, cerealiere-pomicol, viticomol și zootehnic forestier);
- ❖ Așezări rurale cu funcții predominant industriale, industria extractivă (feroase și neferoase);
- ❖ Așezări rurale cu funcții predominant mixte: noduri de cale ferată de o importanță națională sau regională, profit dublu agricol-forestier;
- ❖ Așezări rurale cu funcții predominant speciale: profil turistic și agroturistic.

Numărul populației rurale din Regiunea Centru totalizează 1.028.971 locuitori reprezentând 40.8% din totalul populației regiunii la nivelul anului 2011. Cele mai ridicate procentaje ale populației rurale se înregistrează în județele Harghita și Covasna, 56.4% respectiv 50.2%, iar cele mai scăzute în județele Brașov și Sibiu, 36.8% respectiv 33.4%.

Condițiile de climă, relief și sol, faptul că aproape jumătate din suprafața regiunii este ocupată de zona montană, iar în depresiunile din estul teritoriului se înregistrează în mod obișnuit cele mai joase temperaturi din țară ar putea fi considerate factori care să facă din Regiunea Centru o zonă mai puțin propice pentru agricultură. Cu toate acestea agricultura își găsește condiții bune de dezvoltare în cea mai parte a teritoriului. Chiar în zona montană suprafețe de pășuni sunt favorabile creșterii de animale, iar clima mai rece și regimul pluviometric specific fac ca aici să fie mai puțin simțite efectele perioadelor mai secetoase din timpul anului.

Fără a se putea face o delimitare strictă între zonele favorabile diferitelor activități agricole se constată totuși o anumită distribuție a acestora în funcție de relief, climă și sol. În estul și sud-estul regiunii cultura principală este cartoful iar în arealele colinare sunt condiții favorabile pomilor fructiferi. În zonele colinare mai joase, în cele depresionare, precum și în luncile din centrul, sudul și sud-vestul regiunii se cultivă grâul, orzul, porumbul, sfecla de zahar, legumele, plantele de nutreț. Podișul Târnavelor ca și terenurile din jurul municipiilor Aiud și Alba Iulia sunt cunoscute ca foarte favorabile culturii viței de vie.

3.2 Obiective strategice de dezvoltare

Viziunea

Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru pentru 2014-2020 este parte integrantă a planului de dezvoltare a Regiunii Centru. Strategia de dezvoltare răspunde nevoii de a avea la dispoziție un document de planificare la nivel regional care stabilește obiectivul global de atins la finalul perioadei de programare propunând direcții de acțiune și măsuri necesare pentru atingerea obiectivelor.

Fiind fundamentată pe o diagnoză detaliată concretizată prin analiza socio-economică regională și prin analiza SWOT a Regiunii Centru, strategia de dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea potențialului sau arealului de dezvoltare. Strategia a parcurs un amplu proces facultativ desfășurat în cadrul structurilor regionale, începând de la cuantificarea problemelor și nevoilor până la stabilirea priorităților și măsurilor.

În același timp strategia regională se raportează la evoluțiile preconizate la nivel european și național sintetizate în documentele de programare ale Comisiei Europene pentru perioada 2014-2020, în angajamentele internaționale ale României și în strategiile naționale pentru perioada următoare.

La elaborarea strategiei naționale de dezvoltare s-au avut în vedere câteva principii și anume:

- Concentrarea și prioritizarea obiectivelor, mărindu-se în acest fel eficacitatea resurselor alocate;
- Coordonarea și corelarea diferitelor acțiuni propuse rezultând astfel o mai mare coerență la nivel regional al acestor acțiuni;
- Cuantificarea realizării obiectivelor propuse prin utilizarea unor indicatori de performanță.

Obiectiv general

Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru și-a definit ca obiectiv dezvoltarea echilibrată a regiunii prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificare durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale.

Obiective specifice

Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru cuprinde 6 domenii strategice de dezvoltare, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități:

1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale;
2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării;
3. Protecția mediului înconjurător, eficiența energetică, utilizarea resurselor de energie;
4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii;
5. Dezvoltarea turismului, sprijinirea activităților culturale;
6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale.

Domeniul strategic 1 – Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale

Priorități specifice:

Prioritatea 1.1: creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane (atât a orașelor cu un nivel ridicat de dezvoltare cât și a orașelor confruntate cu probleme generate de restructurări economice)

Măsuri:

- ✓ Promovarea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale în vederea generării de efecte sinergice și realizarea coeziunii teritoriale;
- ✓ Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente;
- ✓ Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor mono-industriale prin dezvoltarea de soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială.

Prioritatea 1.2: Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru.

Măsuri:

- ✓ Extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere și feroviare, construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor precum și construirea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea de aeroporturi;

- ✓ Dezvoltarea transportului inter-modal în vederea dezvoltării unei platforme intermodale pentru transportul mărfurilor;
- ✓ Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare în perspectiva dezvoltării durabile și administrării cât mai eficiente a teritoriului;
- ✓ Dezvoltarea infrastructurii diferitelor tipuri de comunicații în special al accesului populației, administrației publice și mediului privat la conexiuni în bandă largă în vederea eficientizării transferului de date și informații atât în mediul urban cât și în rural.

Prioritatea 1.3: dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, socială și situații de urgență la nivelul regiunii.

Măsuri:

- ✓ Creșterea calității sistemului de învățământ, prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de educație;
- ✓ Diversificarea și creșterea calității și accesului populației la servicii de sănătate la standarde europene, prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de sănătate;
- ✓ Creșterea incluziunii sociale și a calității vieții în rândul populației prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și amenajarea infrastructurii sociale;
- ✓ Eficientizarea intervențiilor în situații de urgență prin extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii specifice.

Domeniul strategic 2 - Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării.

Priorități specifice:

Prioritatea 2.1: sprijinirea activităților de inovare și modernizare a IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare al IMM-urilor.

Măsuri:

- ✓ Sprijinirea activității de inovare și modernizare ale IMM-urilor;
- ✓ Sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale de cooperare economică;
- ✓ Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană.

Prioritatea 2.2: extinderea și diversificarea infrastructurii generale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică.

Măsuri:

- ✓ Extinderea infrastructurii regionale și locale de sprijinire a afacerilor și diversificarea gamei de servicii oferite;
- ✓ Extinderea și susținerea activităților clusterelor economice și a altor structuri și rețele de cooperare economică;
- ✓ Sprijin pentru regenerarea economică a fostelor orașe miniere sau monoindustriale.

Prioritatea 2.3: dezvoltarea infrastructurii de cercetare și inovare.

Măsuri:

- ✓ Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute, etc) și private;
- ✓ Facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare;
- ✓ Integrarea eficientă a instituțiilor de cercetare din regiune în rețelele internaționale.

Prioritatea 2.4: sprijinirea dezvoltării infrastructurii de transfer tehnologic a centrelor de inovare și a spin-offurilor și start-up-urilor inovative.

Măsuri:

- ✓ Dezvoltarea centrelor de transfer tehnologic și a centrelor de inovare;
- ✓ Sprijinirea entităților economice bazate pe cercetare.

Domeniul strategic 3 - Protecția mediului înconjurător, eficiență energetică, utilizarea resurselor de energie

Priorități specifice:

Prioritatea 3.1: protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice.

Măsuri:

- ✓ Protecția mediului la nivelul componentelor majore (aer, apă, sol) prin sprijinirea acțiunilor ce vizează activitățile economice;
- ✓ Susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor;
- ✓ Amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii tehnice de mediu (pentru canalizare, epurare, ape uzate);

Prioritatea 3.2: conservarea biodiversității

Măsuri:

- ✓ Protecția, conservarea sau refacerea diversității biologice pentru situri NATURA 2000 sau diferite arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție;
- ✓ Conservarea și protecția biodiversității prin regenerări și amenajări de ocouri silvice;

Prioritatea 3.3: diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Măsuri:

- ✓ Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora;
- ✓ Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice;

Prioritatea 3.4: utilizarea resurselor alternative de energie

Măsuri:

- ✓ Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie;
- ✓ Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea soluțiilor energetice alternative prin instituții publice, mediul privat și persoane fizice;

Prioritatea 3.5: îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public casnic și economic

Măsuri:

- ✓ Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie;
- ✓ Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de energie/racire în locuințele individuale și instituții publice;
- ✓ Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural.

Domeniul strategic 4 - Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii

Priorități specifice

Prioritatea 4.1: eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea serviciilor și logistice agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole

Măsuri:

- ✓ Modernizarea exploatațiilor agricole;
- ✓ Sprijinirea dezvoltării sistemelor de irigații;
- ✓ Modernizarea și crearea centrelor logistice pentru agricultură;
- ✓ Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură;
- ✓ Susținerea unităților mici și mijocii de procesare a produselor agricole;
- ✓ susținerea tinerilor fermieri și a specialistilor agricoli.

Prioritatea 4.2: valorificarea superioară într-o manieră durabilă a potențialului silvic regional

Măsuri:

- ✓ modernizarea exploatațiilor silvice;
- ✓ dezvoltarea infrastructurii de transport forestier;
- ✓ stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole;
- ✓ susținerea acțiunilor de împadurire și întreținerea pădurilor.

Prioritatea 4.3: creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din regiune.

Măsuri:

- ✓ susținerea afacerilor în domenii economice non-agricole;
- ✓ îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural.

Prioritatea 4.4: îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale.

Măsuri:

- ✓ extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă;
- ✓ extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare;
- ✓ extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere;
- ✓ dezvoltarea rețelei de drumuri comunale.

Prioritatea 4.5: dezvoltarea infrastructurii educaționale, sociale și de sănătate și susținerea dezvoltării comunitare

Măsuri:

- ✓ dezvoltarea educației din mediul rural;
- ✓ dezvoltarea infrastructurii de sănătate din mediul rural;
- ✓ dezvoltarea infrastructurii sociale din mediul rural;
- ✓ dezvoltarea infrastructurii cultural recreative din mediul rural;
- ✓ sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni vizând dezvoltarea teritorială.

Domeniul strategic 5 - Dezvoltarea turismului, sprijinirea activităților culturale

Priorități specifice:

Prioritatea 5.1: punerea în valoare a patrimoniului natural și antropic

Măsuri:

- ✓ amenajarea de trasee, căi de acces și locuri de vizitare;
- ✓ dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile balneare și montane;
- ✓ conservarea, restaurarea și punerea în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică.

Prioritatea 5.2: dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite

Măsuri:

- ✓ modernizarea și reabilitarea structurilor de primire turistică și de agrement;

- ✓ dezvoltarea structurilor de primire turistică și agrement;
- ✓ promovarea turistică a Regiunii Centru.

Prioritatea 5.3: dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea industriilor recreative.

Măsuri:

- ✓ dezvoltarea infrastructurii culturale și recreative;
- ✓ conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, susținerea evenimentelor culturale.
- ✓

Domeniul strategic 6 - Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Priorități specifice:

Prioritatea 6.1: educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economice și antreprenariat

Măsuri:

- ✓ Facilitarea accesului la educație și calificare a persoanelor care activează în domeniile educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economice și antreprenariat;
- ✓ Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții;
- ✓ Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante.

Prioritatea 6.2: creșterea ocupării și a calității resurselor umane privind forța de muncă

Măsuri:

- ✓ Creșterea calității resurselor umane și sprijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă;
- ✓ Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprijinirea creării de locuri de muncă;
- ✓ Îmbunătățirea serviciilor de intermediere a forței de muncă.

Prioritatea 6.3: incluziunea socială și creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și comunităților defavorizate.

Măsuri:

- ✓ Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor, combaterea discriminării, excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate;
- ✓ Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii în rândul persoanelor vulnerabile;
- ✓ Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare;
- ✓ Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale.

Prioritatea 6.4: contracararea efectelor declinului demografic

Măsuri:

- ✓ Dezvoltarea de programe și implementarea de acțiuni care vizează promovarea unor politici pro-nataliste în special prin încurajarea familiilor tinere;
- ✓ Diminuarea migrației și a tendințelor de depopulare atât în mediul urban și rural prin oferirea de alternative și oportunități în special în rândul tinerilor;
- ✓ Încurajarea inițiativelor programelor și proiectelor care au ca scop diminuarea efectelor schimbărilor demografice.

4. Directii de dezvoltare ale județului Mureș

4.1 Prezentare generală a județului Mureș

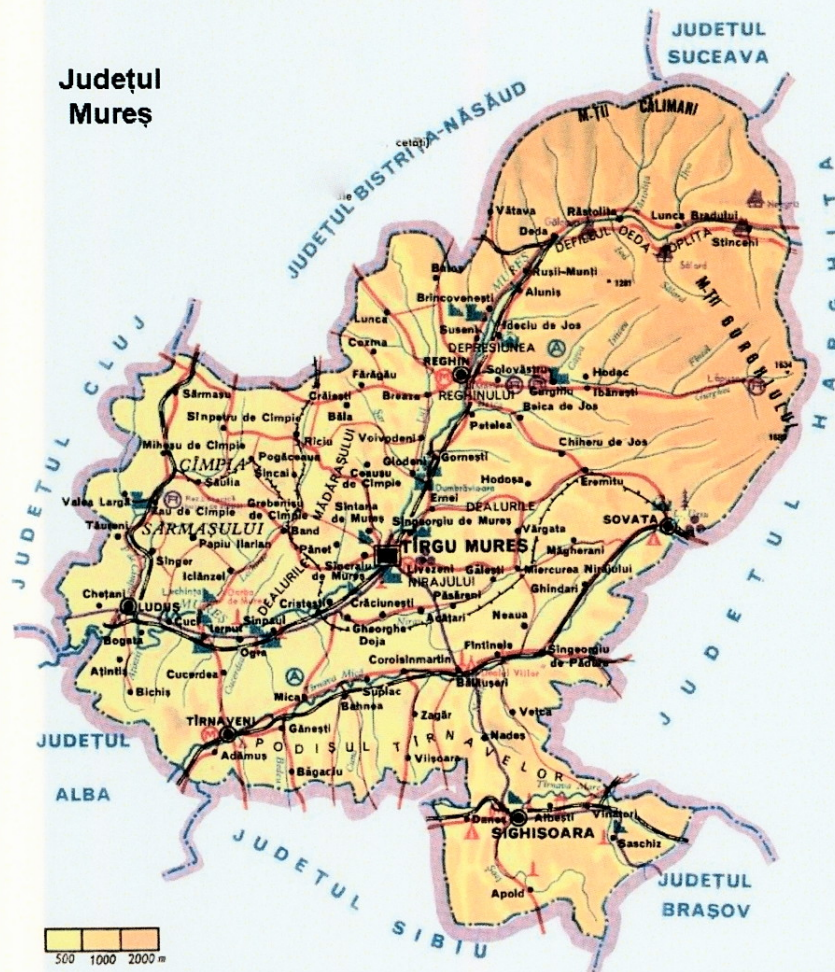
Localizare

Județul Mureș este situat în zona centrală a României, în Podișul Transilvaniei, în Bazinul Superior al râului Mureș și bazinele râurilor Târnava Mare și Mică.

Suprafața județului este de 6.714 km² reprezentând 2.8% din teritoriul țării, fiind al 13-lea județ din țară ca mărime și primul ca mărime din regiunea de dezvoltare centru.

Județul Mureș se învecinează cu 7 județe:

- NE – județul Suceava;
- E – județul Harghita;
- SE – județul Brașov;
- SV – județul Sibiu, Alba;
- V – județul Cluj;
- N – județul Bistrița-Năsăud.

Relief

Județul Mureș cuprinde o depresiune intra-carpatică ce coboară în trepte, de pe piscurile vulcanice ale Munților Călimani și Gurghiu, spre centrul Câmpiei Transilvaniei, strabătută de valea Mureșului și fragmentată de afluenții acestuia. Cu excepția zonei montane din partea de NE a județului, relieful este colinar caracterizat de unități deluroase cu interfluvii domoale (500-600m) și aparțin Podișului Transilvaniei, deosebindu-se: Câmpia Colinară a Transilvaniei (400-500m), Podișul Târnavelor (450-700m) și Subcarpații Transilvaniei (600-1000m). Altitudinea minimă este de 276m iar cea maximă este de 2.100m (vârful Pietrosu Munții Călimani).

Clima

Clima județului Mureș este temperat continentală în funcție de particularitățile reliefului, climat umed și răcoros în zona montană, și climat blând mai cald și uscat în zona de podiș și câmpie.

Flora și fauna

Flora și fauna caracteristice Podișului Transilvaniei sunt ocrotite în numeroase rezervații. Fauna cuprinde printre altele ursul brun, ursul carpatin, mistrețul, iepurele și fazanul, iar în apele curgătoare și lacustre se găsesc crapul, cleanul, caras, scoabar, mreana, somnul și obletele.

Vegetația județului Mureș se prezintă astfel:

- Vegetația etajului alpin ocupat de pajisti cu ierburi și tufărișuri pitice;
- Vegetația etajului montan formată din răsinoase amestecate cu fag;
- Vegetația etajului de deal și podiș, foarte eterogenă;
- Vegetația etajului de stepă antropogenă, în partea vestică a Câmpiei Transilvaniei;
- Vegetația intrazonală, reprezentată prin păduri de luncă, stuf, papură și fânețe.

Arii protejate

Suprafața cumulată a ariilor cumulate de interes natural este de 27.532ha, reprezentând mai puțin de 5% din suprafața județului. Majoritatea au fost incluse în siturile NATURA 2000 între anii 2007 și 2011. Totalul suprafețelor sit NATURA 2000 în județul Mureș este de 2.517.642ha ceea ce reprezintă 37.2% din suprafața județului.

Ariile protejate de interes național sunt:

- ❖ Rezervația de bujori și Zau de câmpie;
- ❖ Pădurea mociar;
- ❖ Pădurea zăbet;
- ❖ Rezervația culoarea pestriță Vălenii de Munte;
- ❖ Lacul Fărăgau;
- ❖ Rezervația de stejar pufos Sighișoara;
- ❖ Molidul de rezonanță din pădurea Lăpusna;
- ❖ Arborețul chamaecyparis;
- ❖ lawsoniana;
- ❖ Stejarii seculari de la Breite;
- ❖ Lacul Ursu și arboretele de pe sărături;
- ❖ Poiana cu narcise Gurghiu;
- ❖ Rezervația defileul Deda Toplița;

- ❖ Rezervația Seaca;
- ❖ Scaunul domnului;
- ❖ Parcul Național Munții Călimani;
- ❖ Parcul Național defileul Mureșului.

Rețeaua hidrografică

Reteaua hidrografică a județului Mureș aparține în totalitate râului Mureș, principalul colector de apă în întreg bazinul Transilvaniei care străbate județul de o lungime de 277km.

Principalii afluenți ai Mureșului sunt: râul Târnava Mică (115km), râul Târnava Mare (43km), râul Niraj (78km), râul Gurghiu (55km), pârâul de câmpie și Lechința și râul Arieș, care se varsă în Mureș în aval de Luduș.

Resursele subsolului și solului

Județul Mureș este favorizat de un relief armonios, dispunând de bogate și variate resurse naturale. Existența unor resurse naturale de suprafață și a unor bogății ale solului – zăcăminte de gaz metan, sare, roci de construcție, izvoare minerale clorosodice și lemn – contribuie la potențialul economic al acestei zone.

Suprafața fondului forestier la nivelul anului 2011 era de 209.860ha reprezentând 31% din suprafața județului, cele mai extinse fiind pădurile de foioase (62.91%).

Suprafața agricolă la nivelul anului 2012 era de 411.240ha, din care:

- Teren arabil 221.229ha (53.83%);
- Pășuni 109.052ha (26.53%);
- Fânețe 73.866ha (17.97%);
- Vii și pepiniere viticole 1.742ha (0.42%);
- Livezi și pepiniere pomicele 5.177ha (1.25%).

Pe lângă zăcămintele de gaz metan în județul Mureș se mai pot întâlni zăcăminte nementalifere, zăcămintele de sare, substanțele minerale terapeutice, etc.

Structura administrativă

Județul Mureș are în componență administrativă:

- 4 municipii – Tg. Mureș, Reghin, Sighișoara, Târnaveni;
- 7 orase – Luduș, Sovata, Iernut, Ungheni, Sărmașu, Miercurea Mirajului, Sângiorgiu de Pădure;
- 91 de comune;
- 416 sate componente.

Structura socio-demografică a populației

Conform datelor recensământului populației și al locuințelor din 2011, județul Mureș are o populație stabilă 531.380 persoane. Populația feminină este majoritară reprezentând 52.1% (271.988 persoane).

Densitatea populației la nivelul județului Mureș este 79.1 locuitor/kmp. Localitățile cele mai dens populate sunt Municipiul Tg. Mureș (2.609,2 loc/kmp), municipiul Reghin (565,3), Cristești (430,2), Municipiul Târnăveni (350,6) iar densitățile cele mai scăzute se înregistrează în Lunca Bradului (6,4), Răstolița (7,7).

Structura populației stabile după limba maternală în județul Mureș se prezintă astfel:

- Română – 298.204 – 56.1%;
- Maghiară – 206.550 – 38.9%;
- Rromi – 23.035 – 4.3%;
- Germană – 1.202 – 0.2%.

În ultimii 20 de ani populația județului s-a redus cu 6.6% înregistrând un ritm de declin mai scăzut decât la nivel național, iar până în anul 2050 potrivit prognozelor demografilor județul Mureș ar mai putea pierde alte 25% din populația actuală.

Potrivit datelor INS rata de urbanizare la nivelul județului Mureș este de 49.65% în 2011 față de 51.9% la 1 iulie 2010. Rețeaua localităților urbane cuprinde 4 municipii și 7 orașe, dintre acestea 1 municipiu are o populație mai mare de 100.000 de locuitori, 3 localități au între 20.000-50.000 locuitori, 2 localități sunt între 10.000-20.000 locuitori, iar 5 orașe au sub 10.000 locuitori.

Piața forței de muncă

Numărul populației active a județului Mureș a scăzut de la 297,5 mii persoane în 1995 la 249,4 mii persoane în 2010. În mod similar în aceeași perioadă s-a redus populația ocupată de la 260,4 mii persoane la 229,4 mii persoane și forța de muncă salariată de la 163,8 mii persoane la 124,7 mii persoane. Aceste evoluții au continuat scăderi semnificative ale ratei de activitate și ale ratei de ocupare a populației cu vârsta de muncă.

Numărul șomerilor și rata somajului (8.44% în 2010) au avut evoluții determinate în mare parte de ciclurile economice cu scăderi în perioadele economice și creșteri în perioadele de recesiune.

Infrastructura de transport

Lungimea rețelei rutiere este de 2.098km, iar lungimea rețelei feroviare de 283km. Județul Mureș dispune de 1 aeroport internațional.

Accesibilitate rutieră:

- ◆ București - 377km;
- ◆ Cluj Napoca - 111km;
- ◆ Baia Mare - 204km;
- ◆ Piatra Neamț - 201km;
- ◆ Alba Iulia - 119km;
- ◆ Sibiu - 122km;
- ◆ Brașov - 171km.

Principalele căi rutiere de transport care traversează județul Mureș sunt:

- ◆ E60 – leagă România de țările membre UE prin Ungaria;
- ◆ E578 - cale secundară a transporturilor rutiere din Europa aflată în totalitate în România;
- ◆ DN12 – leagă Tg. Mureș și Sighisoara de Brașov;
- ◆ DN13A – leagă municipiul Tg. Mureș de Sovata și mai departe de orașele din județul Harghita;
- ◆ DN14A – leagă orașele Mediaș-Târnaveni-Iernut;
- ◆ DN15E – 46km ce asigura legatura între Tg. Mureș și Satu Nou;
- ◆ DN16 – leaga județul Mureș de județul Cluj prin tronsonul Cluj Napoca - Reghin;
- ◆ Drumuri județene care asigură legatura cu obiectivele turistice importante.

Căile feroviare de transport care străbat județul Mureș sunt:

- ◆ Magistrala 400, București – Brașov – Sf.Gheorghe – Ciceu – Deda – Dej – Baia Mare – Satu Mare – Halmeu;
- ◆ Unirea – Războieni – Tg. Mureș – Deda – Sovata – Praid (județul Harghita);

- ◆ Tg. Mureș – Praid;
- ◆ Luduș – Beclean.

Din lungimea totală a drumurilor publice de 2.098km, 426km sunt modernizați iar 844km au îmbrăcămintă usoară rutieră.

La o distanță de 15 km de municipiul Tg. Mureș pe teritoriul localității Vidrasău pe o suprafață de 98ha se află aeroportul Transilvania aflat sub autoritatea Consiliului Județean Mureș, declarat în anul 2011 aeroport internațional.

Infrastructura de alimentare cu apă și apă uzată

Situația actuală în ceea ce privește apa din județ este următoarea:

- ◆ Lungimea totală a rețelei este de 1.666km;
- ◆ Conducta principală și conductele de distribuție sunt diferite ca diametre, materiale și ani operare;
- ◆ Există probleme cu starea tehnică a conductelor principale;
- ◆ Conductele de distribuție sunt vechi sau zone urbane noi nu au conducte;
- ◆ Rata conectării variază foarte mult de la 57% în orașul Iernut la 95% în Sighișoara sau Tg. Mureș.

Situația colectării apelor uzate și a tratării acestora se prezintă astfel:

- ◆ Colectoarele și canalizarea variază în termeni de diametre, materiale și ani operare;
- ◆ Sistemele de colectare existente au probleme ca: fisuri, pierderi de apă, îmbătrânire;
- ◆ Rata conectării variază de la 0% în comune la 43% în orașul Iernut sau 95% în Tg. Mureș;
- ◆ Condițiile tehnice a stațiilor de tratare rurale sunt de la mediocre la medii;
- ◆ Starea tehnică a stațiilor de tratare variază de la stații vechi la stații reabilitate ca stația de la Tg. Mureș.

Alimentarea cu gaze naturale

Județul Mureș este principalul producător de gaze naturale din România, în anul 2011 furnizând peste 60% din totalul extras pe țară. Principalele localități în zona cărora există captări de gaze naturale sunt: Sărmaș, Sărmașel, Ulies, Sânmartin, Luduș, Lunca, etc, acestea fiind în exploatarea regionalei gaz metan (ROMGAZ Mediaș).

Conform datelor statistice rețeaua de distribuție a gazului metan are o lungime de 3.198,7km, iar numărul unităților administrativ teritoriale care să distribuie gazul este de 83 din care 11 municipii și orașe. Astfel în 81.37% din localități se distribuie gaze naturale, prin această pondere județul Mureș ocupă primul loc la nivelul Regiunii Centru.

Energia termică

În perioada 2005-2011 numărul localităților în care se distribuie energie termică a scăzut continuu de la 6 localități la 3. Producerea energiei termice se realizează tot mai mult în centrale individuale de apartament în timp ce sistemul centralizat pierde teren ca urmare a creșterii tarifelor și a găsirii unor soluții alternative din partea consumatorilor.

Energia electrică

Producția, transportul și distribuția energiei electrice au construit activități cu tradiție în județul Mureș, aceasta fiind utilizată pentru iluminatul public ca forțe motrice pentru antrenarea mașinilor și utilajelor industriale, iar în activitățile casnice fiind cunoscute de aproape 800 de ani.

Comunitatea reprezentativă pentru producerea energiei electrice este centrala termoelectrică de la Iernut cu o putere instalată de 800MW care face parte din SC TERMOELECTRICA SA – filiala electrocentrale București.

Distribuția energiei electrice se realizează de către o unitate teritorială SC DFEE ELECTRICA TRANSILVANIA SUD SA ce deservește beneficiarii grupați în mari, mici și consumatori casnici.

Infrastructura de telecomunicații

Comunicațiile electronice în banda largă au devenit o prioritate la nivel mondial în a 2-a jumătate a anilor 1990 ca rezultat a faptului că societatea bazată pe cunoaștere are un impact semnificativ asupra competitivității, dezvoltării rapide a telecomunicațiilor și a tehnologiei IT precum și asupra liberalizării piețelor Telecom.

La nivelul județului Mureș serviciile de telefonie fixă sunt furnizate de ROMTELECOM care a evoluat de la stat la privat, și de către compania RCS&RDS care și-a dezvoltat propria infrastructură de telecomunicații în suport de fibra optică. O ascensiune puternică a cunoscut și telefonia mobilă servicii oferite de Orange, Vodafone și Cosmote.

Piața serviciilor de internet este reprezentată în județ de marii furnizori naționali de telefonie fixă și mobilă, ponderea populației fără acces în bandă largă fiind cuprinsă între 20 și 40%.

Infrastructura sanitară

Evoluția sistemului sanitar din județul Mureș s-a încadrat în tendința generală de la nivel național în sensul dezvoltării continue a unităților sanitare din sistemul privat.

În mediul urban se concentrează unitățile sanitare publice și private din ambulatoriu de specialitate. În județul Mureș există 8 spitale publice fiecare cu ambulatoriu integrat, dar în ultimii ani s-au înființat și unități sanitare cu paturi în județul Mureș.

Începând cu anul 2012 UPU-SMURD își desfășoară activitatea la parterul spitalului clinic județean de urgență și este cea mai modernă unitate de primiri urgențe din țară. Având o suprafața de 2.200m² activitatea medicală se desfășoară în spații delimitate dotate cu echipamente medicale de ultimă generație.

La nivelul județului Mureș sunt înregistrate 277 cabinete medicale individuale de medicină de familie, 26 de srl-uri și 4 societăți civile medicale care furnizează servicii de asistență primară.

312 medici de familie titulari și 26 medici de familie angajați asigură asistența medicală primară pentru un număr de 540.000 locuitori la nivelul județului ceea ce înseamnă în medie 1 medic la 1.600 locuitori.

Asigurarea asistenței medicale este realizată de 316 cabinete medicină dentară din care în mediul urban 231 și în mediul rural 85 – toate în sistemul privat.

Intervenții în situații de urgență

În județul Mureș încă din anul 1990 a început implementarea sistemului de intervenție integrat în conformitate cu principiile moderne punându-se bazele serviciului mobil de urgență, reanimare, descarcerare Mures (SMURD).

În județul Mureș atribuții în gestionarea de riscuri generatoare de situații de urgență cauzate de incendii, inundații, cutremure, avalanșe, epidemii, etc, erau echipajele din cadrul următoarelor structuri:

- Inspectoratul pentru situații de urgență Horea a județului Mureș – are ca misiune de bază punerea în aplicare într-o concepție unitară a legislației în vigoare în domeniul apărării vieții, bunurilor și mediului împotriva incendiilor și dezastrelor, realizării măsurilor de protecție civilă și gestionării situațiilor de urgență;
- SMURD – unitate de asistență medicală de urgență pre-spitalicească și transport sanitar cu sediul central în Tg. Mureș și substații în alte localități;
- Servicii voluntare pentru situații de urgență la nivelul comunelor – funcționează în cadrul consiliilor locale;
- Serviciul public județean Salvamont – Salvaspeo Mureș cu rol în prevenirea accidentelor și salvarea persoanelor accidentate în zonele montane sau în mediul subteran speologic.
- Direcția de sănătate publică Mureș – gestionează riscuri generatoare de situații de urgență, riscuri biologice (epidemii);
- Alte structuri: unități ale poliției și jandarmeriei, structuri ale poliției locale, unități MAI și MaPN, unități pentru situații de urgență ale Ministerului Sănătății, organizațiile non-guvernamentale specializate.

Infrastructura socială

La nivel județean, furnizori publici de servicii sociale sunt Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș, instituție publică cu personalitate juridică aflată în subordinea Consiliului Județean. Conform datelor oficiale la nivelul județului sunt acreditați în total 192 de furnizori de servicii sociale dintre care 113 sunt furnizori publici și 79 furnizori privați.

Sunt acreditate și funcționează la nivelul județului Mureș un număr de 142 de servicii de tip primar și 90 de servicii specializate.

Sistemul educațional

Potrivit datelor furnizate de Inspectoratul Școlar accesul la educație și învățământ se realizează prin intermediul a 185 de școli pentru învățământul de zi, seral: 138 de școli pentru învățământul primar și gimnazial, 40 de licee, 6 școli post-liceale și 1 școală profesională.

În perioada 2007-2013 au fost finanțate un număr relativ mare de proiecte pentru modernizarea școlilor atât în mediul urban cât și rural, cu toate acestea fiind necesar să se continue investițiile în modernizarea și dotarea infrastructurii de învățământ din județ.

Evoluția ratei de absolvire pe nivel de educație în Mureș în perioada 2007 a înregistrat diferențieri semnificative în funcție de nivelurile de învățământ și medii de rezidență. În mediul urban cele mai mari rate de absolvire sunt în învățământul gimnazial și liceal, iar în ultimii ani și în învățământul profesional și de ucenici.

În județul Mureș există societăți comerciale și firme de consultanță care oferă cursuri de formare dar și o rețea de învățământ prin care se derulează programe pentru educația adulților oferind noi oportunități în rândul celor care doresc o reconversie profesională sau dobândirea unor noi profesii.

Învățământul superior este asigurat la nivelul județului Mureș de 5 instituții: Universitatea de Medicină și Farmacie, Universitatea de Arte, Universitatea Petru Maior, Universitatea Dimitrie Cantemir

și Universitatea Sapienția, în cadrul cărora există 16 facultăți, principalele domenii de pregătire fiind inginerie tehnologică, electrică, informatică, științe economice, drept, turism, medicină, farmacie.

Protecția mediului

Agenția de protecție a județului Mureș pune un accent deosebit în activitatea sa pe componența de informare a educației astfel încât aceștia să devină conștienți de responsabilitățile pe care le au în protejarea și prevenirea poluării mediului înconjurător și să își asume voluntar aceste responsabilități.

Sursele antropice de emisiile în atmosfera cu potențial activ sunt amplasate în Tg. Mureș, Iernut, Luduș și Târnăveni. La nivel de județ nu sunt probleme de poluare a aerului care să impună măsuri speciale de gestionare a calității aerului.

Zona cea mai critică din punct de vedere a poluării apelor de suprafață este tronsonul de râu Târnava Mică în aval de Târnăveni, unde starea chimică a apei este proastă. Unitatea responsabilă de poluare SC BIK SRL și-a încetat activitatea în urmă cu ceva timp, dar poluarea deosebit de ridicată se datorează depozitelor de deșeuri situate de-a lungul râului. Un alt tronson de râu afectat mai ales bacteriologic este râul Mureș în aval de Tg. Mureș, din cauza poluării produse de SC AZOMUREȘ SRL și stația de azotare Cristești. Cursul de apă, pârâul de câmpie este considerat critic dar în cazul lui concentrațiile ridicate ale nutrienților și mai ales a salinității se datorează condițiilor pedologice ale zonei.

Eroziunile sunt principala cauza care conduc la distrugerea solului, colmatarea cursurilor de apă și a acumularilor.

O alta adresare a solului se manifestă prin:

- ✚ Ocuparea de suprafețe prin depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere și industriale;
- ✚ Depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor și dejectiilor animaliere;
- ✚ Depozitarea sau chiar stocarea temporară de îngrășăminte și pesticide.

În județul Mureș s-au implementat deja 6 proiecte privind gestionarea deșeurilor, finanțate prin fonduri europene sau fonduri guvernamentale. În anul 2011 în județul Mureș aproape întreaga populație a fost conectată la serviciile de salubritate, trecându-se la etapa de colectare selectivă a deșeurilor. Colectarea deșeurilor municipale este realizată de către operatorii economici autorizați ADNRSUCUP.

Cea mai mare parte a deșeurilor sunt eliminate prin depozitarea pe un depozit conform de la Sighișoara și pe 2 depozite autorizate din județele limitrofe (Harghita și Cluj). Din anul 2017 s-a dat în folosință depozitul de la Sânpaul.

Fondul de locuințe

La recensământul din anul 2011 au fost înregistrate 144.573 cladiri, în care se află 223.211 locuințe convenționale, având 553.000 camere de locuit.

Chiar dacă numărul de locuințe din mediul urban reprezintă 29.8% din total, acestea sunt formate dintr-un număr mai mare de locuințe astfel încât ponderea locuințelor convenționale din mediul urban (52.1%) o depășește pe cea din mediul rural.

Infrastructura instituțiilor culturale

Județul Mureș dispune de un climat cultural specific determinat pe de o parte de valorile culturale acumulate de-a lungul istoriei, iar pe de altă parte de caracterul compozit al populației, fiind generator de diversitate culturală.

Rețeaua instituțiilor din județ cuprinde:

- ◆ 415 biblioteci din care 324 biblioteci școlare și 87 publice;
- ◆ 7 teatre și instituții muzicale din care 2 teatre dramatice, 2 teatre de păpuși, 2 ansambluri artistice;
- ◆ 22 muzee și case memoriale, 6 cinematografe;
- ◆ 10 case de cultura și 333 de cămine culturale.

În domeniul cultural artistic activează 82 asociații culturale, 85 formații culturale artistice și 9 asociații cu caracter interetnic.

Patrimoniul cultural cuprinde 1.015 obiective declarate monumente istorice reprezentând situri arheologice, cetăți și fortificații, castele, biserici, clădiri, etc.

Cetăți:

- ❖ Cetatea Tg.Mureș;
- ❖ Cetatea Saschiz – comuna Saschiz.

Biserici fortificate:

- ❖ Cetatea săteasca cu biserica din comuna Vânători;

Castele, conace, palate:

- ❖ Castelul Bethlen – comuna Daneș;
- ❖ Palatul Teleki – comuna Gornesti;

Clădiri civile urbane:

- ❖ Casa Vlad Dracul – Sighișoara;
- ❖ Casa cu cerbi – Sighișoara.

Ansambluri urbane:

- ❖ Ansamblul urban fortificat Sighișoara.

Biserici din lemn:

- ❖ Biserica Sfinții Arhangheli comuna Lunca;
- ❖ Biserica Ioan Botezatorul comuna Ceausu de Câmpie;
- ❖ Biserica sfinții Arhangheli comuna Panet;
- ❖ Biserica de lemn Sfântul Nicolae – orașul Reghin;
- ❖ Biserica sfinții Arhangheli – orașul Sarmașu;
- ❖ Biserica Sfântul Nicolae – comuna Acatari;
- ❖ Biserica sfinții arhangheli comuna Gălesti.

Printre edificiile religioase se află biserica din Deal Sighișoara una din cele mai vechi biserici din România menționată documentar în 1945 care păstrează frumoase picturi în stil gotic și valoroase picturi murale; Biserica mănăstirii dominicane Sighișoara menționată în 1928 care a suferit modificări ulterioare și deține piese de mare valoare artistică; biserica reformata Tg. Mureș monument de arhitectură în stil gotic construit în anii 1316-1342; biserica fortificată Daia datând din anul 1457; biserica evanghelică Reghin construită în 1300-1330; Biserica Leproșilor Sighișoara construită în stil gotic în sec XV; biserica romano-catolică Tg. Mureș ridicată între 1728-1750 de calugării iezuiți.

Infrastructura de sport

După o perioadă de regres, evoluția mișcării sportive în ultimii ani releva o creștere ușoară a numărului de secții sportive în județul Mureș, de la 91 în 2005, la 233 în 2009, și 240 în 2011.

În județul Mureș există 11 cluburi de drept public, 106 structuri sportive private, 226 asociații și 7 asociații sportive pe ramuri de sport.

Pentru iubitorii de sporturi de agrement în aer liber complexul de agrement și sport Mureșul oferă bazine de înot de diferite dimensiuni, terenuri de sport pentru tenis, baschet, fotbal, volei pe nisip, minifotbal, teren de tenis, de masa. În ceea ce privește activitatea sportivă de întreținere, sălile de fitness, aerobic și culturism sunt bine reprezentate în acest domeniu remarcându-se inițiativa privată.

Economia județului

Date generale privind economia:

- PIB/locuitor: 9.204euro/PCS;
- Servicii 49.7%;
- Industrie 29.6%;
- Construcții 9.3%;
- Agricultură 11.4%.

La finalul anului 2011 în județul Mureș existau 11.556 de firme active, 85.6% dintre acestea încadrându-se în clasa mica, 11.84% în clasa întreprinderilor mici, 2.19% în cea a întreprinderilor mijlocii și doar 0.34% (40 firme) se situau în categoria întreprinderilor mari.

Predomina firmele având activitate principală comerțul, urmate cele din industrie, construcții și activități profesionale, științifice și tehnice. 22 din cele 40 firme mari activează în industria prelucrătoare, alte 4 firme mari activează în sectorul producerii și distribuției energiei apei și gazului, câte 3 în domeniul comerțului și în sectorul transportului și comunicațiilor, 2 în industria extractivă, gestionarea deșeurilor, respectiv activități de servicii administrative și activități de servicii suport și 1 în agricultură, silvicultură și pescuit.

Impactul crizei mondiale s-a resimțit și în județul Mureș, care a fost afectat de o încetinire substanțială a creșterii cu efecte negative și imediate asupra populației, vizând în principal locurile de muncă și iesirea de pe piață.

Turismul

Principalele forme de turism din județul Mureș sunt: turismul cultural, balnear și agroturismul.

Principalele obiective ale județului sunt:

- ✓ Cetăți medievale, Sighișoara – singura cetate locuită din Europa sit inclus în patrimoniul UNESCO;
- ✓ Biserici;
- ✓ Obiective culturale (Palatul Culturii și biblioteca Teleki);
- ✓ Stațiuni balneoclimaterice – Sovata;
- ✓ Rezervații naturale și monumente ale naturii – defileul Deda Toplița.

Agricultura și dezvoltarea rurală

Județul Mureș dispune de cel mai mare potențial agricol din Regiunea Centru. Suprafața arabilă este de 221.239ha, pășuni 109.052ha, fânețe 73.866ha, livezi și arbuști fructiferi 5.711.

Terenurile arabile sunt localizate cu precădere în Câmpia Transilvaniei luncile Târnavelor. Solurile se încadrează în clasa de fertilitate medie și în mai mică măsură în plasa de fertilitate ridicată iar condițiile de climă permit culturi de cereale, furaje și legume. Județul Mureș este cel mai mare producător de cereale din regiune. Dacă în urmă cu câțiva ani Mureș se numără printre primele județe cultivate de sfeclă de zahăr, în prezent suprafața cultivată este cu 22% mai mică. Creșteri moderate s-au înregistrat în cadrul suprafețelor cultivate cu legume și furaje, în timp ce suprafața ocupată cu floarea soarelui s-a mărit de 2.5 ori. Podgoriile din zona Târnaveniului ca și cele din zona Zăgarului și-au redus suprafețele, în prezent suprafața viilor fiind de 1.742ha inclusiv hamei.

Zootehnia are un rol important în județ, Mureșul având o bună tradiție în domeniul creșterii bovinelor. Avicultura și creșterea oilor au înregistrat în ultimii ani o tendință de creștere moderată.

Populația ocupată în agricultură a scăzut atât în cifre absolute cât și ca pondere în totalul populației ocupate, ponderea salariaților fiind de 1.47% din numărul salariaților.

4.2 Direcții strategice de dezvoltare

Viziunea strategică a județului Mureș 2014-2020

Adoptarea strategiei la nivelul județului Mureș urmărește luarea unor măsuri care să permită continuarea obiectivelor adoptate pentru perioada 2007-2013 și a acțiunilor ce contribuie la dezvoltarea economică a județului și îmbunătățirea infrastructurii în zonele cu întârzieri în dezvoltare, fără a neglija incluziunea socială ori protecția mediului.

Județul Mureș într-o abordare concisă se distinge prin următoarele avantaje:

- O zonă cu rol strategic de deservire logistică;
- SMURD – serviciu etalon la nivel național și internațional;
- Servicii medicale de înaltă calitate;
- Capacitate de cercetare în special în domeniul medical și tehnic;
- Sistem de învățământ universitar recunoscut;
- Potențial antropic și natural valoros;
- Diversitatea formelor de turism care se pot practica;
- Potențial agricol;
- Potențial pentru producerea energiei alternative;
- Spațiu multicultural, multiethnic, multilingvistic.

Județul Mureș valorificând poziția sa strategică, bogăția resurselor de care dispune și oportunitățile, își propune să devină până în anul 2020 un județ dinamic, orientat către progres, cu renume în domeniul medical și al cercetării cu o economie sustenabilă, susținută de o infrastructură modernă și accesibilă tuturor mureșenilor, asigurând astfel locuitorilor săi premisele unui trai ridicat, un județ unde noul se construiește pe tradiții multiculturale.

Obiectiv general

Creșterea competitivității economiei și a atractivității județului Mureș, reducerea disparităților existente între mediul urban și rural, în scopul creerii unui climat favorabil, întreprinzători și turiști.

Obiective specifice de dezvoltare

În concordanță cu politicile, strategiile și programele de dezvoltare elaborate la nivel european, național și regional s-au definit următoarele obiective specifice:

1. Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii din mediul urban și rural ca suport pentru dezvoltarea economică a județului;
2. Dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor, încurajarea transferului tehnologic și a cercetării aplicate în sectoare cu potențial de creștere pentru îmbunătățirea competitivității economiei și crearea unor noi locuri de muncă;
3. Întărirea caracterului prin centrul medical și de cercetare a județului Mureș;
4. Susținerea poliilor de dezvoltare urbane și rurale în scopul asigurării unei dezvoltări policentrice a județului; dezvoltarea zonelor rurale pentru reducerea decalajelor economice majore față de mediul urban;
5. Diversificarea economiei locale prin dezvoltarea sectorului turistic, cu prioritate turismul cultural, balnear, rural și montan, în spiritul tradiției;
6. Valorificarea patrimoniului cultural, a potențialului pentru producerea de energie regenerabilă, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile;

7. Dezvoltarea eficientă a resurselor umane ca suport pentru creșterea competitivității economice;
8. Dezvoltarea serviciilor sociale și sporirea accesului la servicii sociale durabile și de înalta calitate a grupurilor defavorizate;
9. Dezvoltarea capacităților administrative a autorităților locale.

Astfel, strategia de dezvoltare a județului Mureș este axată pe 7 domenii prioritare:

- Domeniul prioritar 1: dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale;
- Domeniul prioritar 2: creșterea competitivității economice;
- Domeniul prioritar 3: protecția mediului inconjurator, eficiența energetică și utilizarea surselor alternative de energie;
- Domeniul prioritar 4: dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și sprijinirea agriculturii și silviculturii;
- Domeniul prioritar 5: dezvoltarea turismului;
- Domeniul prioritar 6: dezvoltarea resurselor umane și creșterea incluziunii sociale;
- Domeniul prioritar 7: asigurarea unei administrații publice locale eficiente.

Domeniul prioritar 1: dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale

Prioritatea 1.1: creșterea coeziunii teritoriale a județului Mureș prin sprijinirea dezvoltării urbane.

Acțiuni:

- ❖ Promovarea dezvoltării policentrice și echilibrate a teritoriului ca precondiție importantă pentru realizarea coeziunii teritoriale și factori importanți pentru asigurarea competitivității teritoriale;
- ❖ Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente;
- ❖ Regenerarea orașelor mici și mijlocii prin soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială;
- ❖ Promovarea la nivelul județului a orașelor verzi, a transportului urban sustenabil și a mobilității urbane.

Prioritatea 1.2: dezvoltarea infrastructurii tehnice (transport, utilități, energie, telecomunicații) la nivelul județului Mureș.

Acțiuni:

- ❖ Reabilitarea infrastructurii rutiere, feroviare și aeroportuare în perspectiva asigurării unui transport cât mai eficient;
- ❖ Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare la nivelul județului;
- ❖ Dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații, în special, accesul populației la conexiuni în bandă largă în vederea eficientizării transferului de date și informații.

Prioritatea 1.3: dezvoltarea infrastructurii de învățământ, sănătate, situații de urgență și protecție socială.

Acțiuni:

- ❖ Dezvoltarea infrastructurii de învățământ și a serviciilor educaționale prin construirea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea acestora în mediul urban și rural;
- ❖ Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de sănătate prin construirea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea acestora în mediul urban și rural;

- ❖ Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor privind situațiile de urgență în mediul rural și urban;
- ❖ Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor sociale prin înființarea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea acestora în mediul urban și rural.

Domeniul prioritar 2: creșterea competitivității economice

Prioritatea 2.1: creșterea atractivității județului a destinației de afaceri.

Acțiuni:

- ❖ Diversificarea infrastructurii de afaceri prin dezvoltarea de zone economice (parcuri științifice, industriale, retail, incubatoare de afaceri) în localități cu rol polarizator;
- ❖ Creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijocii și încurajarea antreprenoriatului în domenii cu potențial de creștere;
- ❖ Crearea de clustere și de rețele asociative pentru cooperare economică în domenii cu perspectivă de creștere;
- ❖ Promovarea produselor locale și sprijinirea afacerilor din județul Mureș pe plan intern și extern.

Prioritatea 2.2: crearea de produse competitive prin cercetare, dezvoltare și inovare.

Acțiuni:

- ❖ Crearea și dezvoltarea infrastructurii suport pentru activități CDI, desfășurate de sectorul public și privat;
- ❖ Facilitarea creerii de parteneriate între instituțiile de cercetare, între mediul de afaceri și instituții de afaceri și integrarea acestora în rețele internaționale.

Domeniul prioritar 3: protecția mediului înconjurător, eficiența energetică și utilizarea surselor alternative de energie

Prioritatea 3.1: asigurarea calității aerului.

Acțiuni:

- ❖ Reducerea la sursă a emisiilor în cazul marilor poluatori prin investiții în rețehnologizarea proceselor poluante, dotarea cu instalații de reținere sau neutralizarea poluanților;
- ❖ Reconfigurarea spațiului public prin reamenajarea zonelor verzi;
- ❖ Diminuarea emisiilor auto prin realizarea șoselelor de centură în marile aglomerări urbane;
- ❖ Îmbunătățirea și eficientizarea transportului urban prin modernizarea parcurilor de autobuze;
- ❖ Promovarea unor forme alternative de transport, a mobilității nemotorizate prin crearea pistelor pentru bicicliști.

Prioritatea 3.2: asigurarea calității apelor.

Acțiuni:

- ❖ Reducerea efectelor poluării apelor deversate de la aglomerări umane, din activități industriale, activități agricole, prin amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii de mediu;
- ❖ Renaturarea și reecologizarea sectorului de râu.

Prioritatea 3.3: managementul durabil al deșeurilor și protecția solului.

Acțiuni:

- ❖ Colectarea selectivă a deșeurilor și creșterea gradului de reciclare și creștere a acestora;

- ❖ Organizarea unui sistem integrat, transport și eliminare a deșeurilor industriale nepericuloase și periculoase;
- ❖ Plan de măsuri pentru reconstrucția ecologică a terenurilor degradate.

Prioritatea 3.4: exploatarea potențialului natural pentru dezvoltarea de energii regenerabile și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul economic și casnic.

Acțiuni:

- ❖ Eficientizarea energetică a clădirilor publice și private: reabilitarea termică a clădirilor și dezvoltarea infrastructurii pentru utilizarea surselor regenerabile de energie în clădiri publice și private;
- ❖ Dezvoltarea capacității de producție pe baza resurselor de energie regenerabilă de către agenții economici inclusiv achiziționarea de echipamente moderne cu un consum redus de energie și încurajarea implementării de tehnologii de producere în sectorul productiv;
- ❖ Dezvoltarea de studii și implementarea de proiecte privind sursele de energie regenerabilă;
- ❖ Încurajarea acțiunilor de informare a populației și a mediului de afaceri cu privire la importanța creșterii eficienței energetice.

Prioritatea 3.5: protecția biodiversității și a patrimoniului natural.

Acțiuni:

- ❖ Dezvoltarea cadrului de management și de administrare a ariilor protejate inclusiv a siturilor NATURA 2000;
- ❖ Întărirea sistemului instituțional în vederea asigurării mecanismelor de respectare a ariilor protejate;
- ❖ Exploatarea forestieră cu respectarea principiilor de dezvoltare durabilă.

Prioritatea 3.6: prevenirea și gestionarea riscurilor naturale.

Acțiuni:

- ❖ Dezvoltarea și implementarea de acțiuni specifice pentru prevenirea riscurilor naturale prin: cartografierea și evaluarea riscurilor din județ, dezvoltarea unor strategii și a unor planuri de acțiuni în vederea adaptării la schimbări climatice și elaborarea unor planuri de prevenire și gestionare a riscurilor;
- ❖ Crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor prin investiții în domeniu, inclusiv investiții în mediul construit;
- ❖ Dezvoltarea de instrumente și investiții în sisteme de gestionare a catastrofelor inclusiv cele legate de condiții meteorologice, riscuri geofizice și industriale;
- ❖ Dezvoltarea capacității instituționale prin alocarea, realocarea și dezvoltarea profesională a personalului necesar bunei funcționări în domeniul energiei și schimbărilor climatice și a prevenirii/gestionării riscurilor.

Domeniul prioritar 4: dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și sprijinirea agriculturii și silviculturii

Prioritatea 4.1: eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole.

Acțiuni:

- ❖ Sprijinirea înființării, restructurării și consolidării fermelor prin: formarea de exploatații agricole de dimensiuni mari, investiții în tehnologii performante, utilizarea de materiale biologice de calitate, dezvoltarea de produse agricole ecologice, reabilitarea plantațiilor pomicele și viticole și diversificarea fermelor de animale;

- ❖ Stimularea parteneriatelor prin înființarea de rețele și grupuri de producători agricoli.

Prioritatea 4.2: diversificarea activităților economice în localitățile rurale din județ.

Acțiuni:

- ❖ Promovarea antreprenoriatului pentru dezvoltarea activităților nonagricole prin accesarea de sprijin financiar de către tinerii antreprenori pentru crearea și dezvoltarea micro întreprinderilor nonagricole;
- ❖ Reorientarea forței de muncă spre activități din sectorul terțiar și către dezvoltarea serviciilor în mediul rural;
- ❖ Întărirea funcțiilor existente și dezvoltarea altora noi în localități rurale pentru acoperirea nevoilor de deservire a populației județului și de asigurare a unei dezvoltări policentrice;
- ❖ Efectuarea de studii a resurselor locale și activități economice cu perspective bune de dezvoltare la nivelul comunelor;
- ❖ Inventarierea și promovarea activităților existente la nivelul comunităților în vederea creerii premiselor atragerii de investiții private;
- ❖ Dezvoltarea serviciilor de consultanță în atragerea de fonduri europene.

Prioritatea 4.3: creșterea standardului de viață al locuitorilor din zonele rurale prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, sociale, culturale, de sănătate și agrement.

Acțiuni:

- ❖ Modernizarea drumurilor comunale existente;
- ❖ Clasificarea în drumuri comunale a unor drumuri neclasificate;
- ❖ Asigurarea racordării a tuturor localităților din județ la drumuri publice;
- ❖ Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier;
- ❖ Înființarea, extinderea și modernizarea rețelelor de apă și apă uzată, a stațiilor de epurare în tot județul Mureș;
- ❖ Extinderea rețelei de electrificare în localități rurale unde există minim 15 gospodării neracordate;
- ❖ Extinderea și modernizarea unităților de învățământ și echiparea corespunzătoare a acestora;
- ❖ Inventarierea unităților de învățământ care numai sunt folosite în scop didactic și transformarea lor în centre de formare profesionale pentru adulți;
- ❖ Crearea infrastructurii necesare implementării unor căi pentru unele grupuri defavorizate în zonele rurale;
- ❖ Modernizarea și echiparea taberelor școlare din mediul rural și includerea lor în circuit;
- ❖ Continuarea programului cu microbuze școlare;
- ❖ Modernizarea, întreținerea și dotarea dispensarelor medicale;
- ❖ Crearea de secții medico-sociale cu venituri reduse;
- ❖ Executarea lucrărilor de modernizare a căminelor culturale;
- ❖ Înființarea de centre complexe de tineret în localități cu peste 5.000 locuitori;
- ❖ Finalizarea lucrărilor de construire și de modernizare a sălilor și terenurilor de sport;
- ❖ Dezvoltarea de spații verzi și locuri de joacă;
- ❖ Susținerea serviciilor voluntare pentru situații de urgență de către administrațiile publice locale;
- ❖ Extinderea serviciilor sociale primare și specializate în mediul rural;
- ❖ Reabilitarea clădirilor de patrimoniu și includerea acestora în circuitul turistic;

- ❖ Asigurarea unui fond de locuințe în vederea stabilizării persoanelor tinere cu venituri reduse în mediul rural și pentru atragerea profesioniștilor în diverse domenii;
- ❖ Utilizarea soluțiilor de iluminat inteligent în proiecte de iluminat stradal și clădiri publice;
- ❖ Asigurarea cadastrării târgurilor agricole și silvice.

Prioritatea 4.4: valorificarea durabilă a potențialului silvic.

Acțiuni:

- ❖ Implementarea unor programe de împădurire în zonele afectate de eroziune și creșterea suprafeței ocupate cu vegetație forestieră;
- ❖ Modernizarea exploatațiilor silvice;
- ❖ Valorificarea reziduurilor forestiere ca sursă de energie regenerabilă;
- ❖ Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier.

Domeniul prioritar 5: dezvoltarea turismului

Prioritatea 5.1: întărirea capacității instituționale pentru dezvoltarea turismului în județul Mureș.

Acțiuni:

- ❖ Crearea unei structuri care să asigure o coordonare unitară a activităților turistice din județ, întărirea capacității instituționale a asociațiilor, a grupurilor de acțiune LEADER pentru implicarea acestora în formularea și implementarea politicilor privind turismul;
- ❖ Elaborarea și implementarea unui plan de acțiune pentru valorificarea județului și efectuarea de studii de specialitate pentru promovarea unor pachete atractive;
- ❖ Participarea județului Mureș la constituirea de rețele interjudețene și regionale de turism.

Prioritatea 5.2: implementarea de modele noi, inovative pentru dezvoltarea turismului.

Acțiuni:

- ❖ Implementarea managementului pentru destinații turistice în județul Mureș;
- ❖ Crearea de clustere în domeniul turismului;
- ❖ Implementarea unor sisteme informatice de management al informației turistice.

Prioritatea 5.3: dezvoltarea atracțiilor turistice și a infrastructurii turistice.

Acțiuni:

- ❖ Reabilitarea, restaurarea, conservarea și punerea în valoare a monumentelor istorice, a siturilor și clădirilor cu valoare istorică;
- ❖ Dezvoltarea ofertei turistice în localitățile urbane și rurale.

Prioritatea 5.4: îmbunătățirea serviciilor turistice.

Acțiuni:

- ❖ Modernizarea structurilor învechite de primire turistică și creșterea confortului acestora;
- ❖ Construirea de noi structuri de primire turistică în zonele unde aceste facilități lipsesc sau sunt insuficiente pentru a asigura o distribuire a facilităților de cazare;
- ❖ Amenajarea de camping-uri, sate de vacanță pe lângă drumuri de importanță turistică;

- ❖ Investiții pentru creșterea calității serviciilor de alimentație publică, pentru promovarea bucătăriei tradiționale și adaptarea bucătăriei la cerințele și preferințele turiștilor;
- ❖ Profesionalizarea resurselor umane în sectorul turistic.

Prioritatea 5.5: promovarea județului ca destinație turistică.

Acțiuni:

- ❖ Realizarea unor produse turistice complexe din județul Mureș care să poată fi promovate;
- ❖ Colaborarea cu județele învecinate pentru a vinde pachete de programe cu destinații multiple;
- ❖ Participarea firmelor de profil și asociațiilor din turism la târguri, expoziții și alte manifestări promoționale;
- ❖ Crearea și promovarea brandului turistic a județului Mureș;
- ❖ Crearea portalului e-turism;
- ❖ Înființarea și modernizarea centrelor de informare turistică;
- ❖ Elaborarea unor plinate, hărți turistice, cd-uri, materiale promoționale privind turismul în județul Mureș.

Domeniul prioritar 6: dezvoltarea resurselor umane și creșterea incluziunii sociale

Prioritatea 6.1: dezvoltarea resurselor umane pentru creșterea competitivității pe piața muncii.

Acțiuni:

- ❖ Creșterea competențelor profesionale a personalului care activează în educație, sănătate, cercetare, social, cultură, situații de urgență, siguranță publică, antreprenoriat și administrație publică prin facilitarea accesului la cursuri de specializare;
- ❖ Diversificarea programelor destinate perfecționării, calificării și recalificării la locurile de muncă și dezvoltarea de noi locuri de muncă;
- ❖ Dezvoltarea și profesionalizarea resurselor umane prin programe educaționale în funcție de cerințele pieței muncii;
- ❖ Identificarea nevoilor de formare profesională a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și dezvoltarea serviciilor de îndrumare, acces la învățământ și formare profesională pentru încadrarea pe piața muncii;
- ❖ Dezvoltarea relațiilor de parteneriat între instituțiile de învățământ, organism care oferă servicii de formare profesională, agenți economici și serviciile de ocupare a forțelor de muncă.

Prioritatea 6.2: promovarea ocupării forței de muncă în special în rândul persoanelor vulnerabile.

Acțiuni:

- ❖ Modernizarea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă în vederea plasării persoanelor pe piața de muncă, inclusiv stabilirea de parteneriate între instituții de învățământ și agenți economici;
- ❖ Sprijin destinat persoanelor inactive pentru dezvoltarea de activități independente;
- ❖ Înființarea de întreprinderi sociale pentru încadrarea în muncă a persoanelor expuse riscului de sărăcie și excluziunii sociale;
- ❖ Consolidarea structurilor de sprijin pentru promovarea întreprinderilor sociale în special în formarea spiritului antreprenorial și construirea de rețele parteneriale;

- ❖ Dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru sprijinirea activităților în economia socială;
- ❖ Dezvoltarea serviciilor de consiliere și asistență de specialitate a tinerilor mame pentru integrare;
- ❖ Promovarea capacității de muncă și a participării persoanelor mai în vârstă la programe de învățare de-a lungul vieții.

Prioritatea 6.3: promovarea incluziunii sociale în rândul persoanelor vulnerabile prin îmbunătățirea accesului la servicii sociale.

Acțiuni:

- ❖ Îmbunătățirea accesului la educație pentru copii și tineri aflați în situații de risc;
- ❖ Sprijinirea integrării de grupuri în programe de educație;
- ❖ Facilitarea accesului la educație, la formare profesională, și îmbunătățirea condițiilor de viață pentru comunitățile marginalizate în special pentru rromi;
- ❖ Sprijinirea și facilitarea accesului la locuri de muncă și programe de formare profesională la servicii de calitate a personalor cu dizabilități;
- ❖ Creșterea nivelului de educație în rândul populației pentru adoptarea unor comportamente serioase;
- ❖ Extinderea și diversificarea serviciilor preventive de sănătate;
- ❖ Dezvoltarea facilităților de planificare familială;
- ❖ Creșterea accesului la servicii de îngrijire medicală de calitate a persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social;
- ❖ Sprijinirea dezvoltării sociale și facilitarea accesului persoanelor vulnerabile la servicii sociale în special în mediul rural;
- ❖ Încurajarea și sprijinirea inovației în diversificarea și creșterea serviciilor sociale.

Prioritatea 6.4: contracararea efectelor declinului demografic.

Acțiuni:

- ❖ Elaborarea și promovarea unor politici și planuri de acțiune pronataliste de stopare a migrației și de promovare a îmbătrânirii active.

Domeniul prioritar 7: asigurarea unei administrații publice locale eficiente

Prioritatea 7.1: îmbunătățirea procesului de politici publice în administrația publică locală.

Acțiuni:

- ❖ Îmbunătățirea competențelor în materie de formulare și implementare a politicilor publice și a strategiilor de dezvoltare locală;
- ❖ Întărirea capacității administrative a autorităților implicate în managementul cu finanțare nerambursabilă;
- ❖ Încurajarea întăririi capacității instituționale a asociațiilor microregionale și intercomunitare prin implicarea acestora în accesarea de fonduri;
- ❖ Întărirea capacității instituționale a grupurilor de acțiune locală LEADER existente și susținerea înființării acestor rețele în zonele în care nu există;
- ❖ Îmbunătățirea gradului de transparență.

Prioritatea 7.2: implementarea de soluții pentru extinderea și creșterea calității serviciilor oferite cetățenilor.

Acțiuni:

- ❖ Utilizarea tehnologiei de comunicații pentru modernizarea serviciilor publice, implementarea de soluții de tip e-guvernare;

- ❖ Implementarea unor modele și metode de management performant și de îmbunătățire a calității inclusiv pentru reducerea costurilor;
- ❖ Susținerea procesului de înregistrare a bunurilor din domeniul public și privat în sistemul de cadastru și carte funciară.

Prioritatea 7.3: dezvoltarea resurselor umane din administrația publică locală.

Acțiuni:

- ❖ Facilitarea și încurajarea la formare profesională a personalului din administrația publică locală inclusiv instituții subordonate;
- ❖ Încurajarea dialogului între asociații microregionale, grupuri de acțiune locală pentru diseminarea exemplurilor de bună practică.

5. Dezvoltarea durabilă în contextul actual

5.1 Conceptul de dezvoltare durabilă

Conceptul de „dezvoltare durabilă”, a luat naștere din necesitatea găsirii răspunsurilor la întrebări precum:

- Cum putem concilia progresul economic și social fără a pune în pericol echilibrul natural al planetei?
- Cum putem repartiza bogăția între țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate?
- Cum putem asigura un trai decent unui număr însemnat de milioane oameni aflați în pericol, în regiunile în care planeta suferă în urma exploatărilor excesive a resurselor naturale?
- Cum putem acționa în vederea asigurării generațiilor viitoare a unui biosistem sănătos?”

Scurt istoric al dezvoltării durabile

1972, are loc Conferința Națiunilor Unite, la Stockholm ,113 națiuni discută problemele poluării, distrugerii resurselor, deteriorării mediului, pericolul disparițiilor unor specii, nevoia creșterii nivelului de trai al oamenilor; se subliniază legătura indisolubilă între calitatea vieții și calitatea mediului pentru generațiile actuale și viitoare.

1986, Comisia Mondială de mediu și dezvoltare, înființată de Națiunile Unite are ca scop studierea dinamicii deteriorării mediului și oferirea de soluții cu privire la viabilitatea pe termen lung a societății umane; sunt identificate doua probleme majore:

- ◇ dezvoltarea nu înseamnă doar profituri mai mari și standarde înalte de trai pentru un mic procent din populație, ci creșterea nivelului de trai al tuturor;
- ◇ dezvoltarea nu ar trebui să implice distrugerea sau folosirea nesăbuită a resurselor noastre naturale, nici poluarea mediului ambient.

1992, Summitul de la Rio “conferința secolului” 120 națiuni, au avut ca scop stabilirea unei noi strategii a dezvoltării economice, industriale și sociale în lume, fiind acceptată ideea ca dezvoltarea durabilă reprezintă "o noua

cale de dezvoltare care să susțină progresul uman pentru întreaga planetă și pentru un viitor îndelungat". S-a obținut consensul pentru un plan de dezvoltare durabilă numit Agenda 21 și două seturi de principii, Declarația de la Rio cu privire la mediu și dezvoltare și Principiile pădurii.

1997, Incluziunea conceptului de "dezvoltare durabilă" în Tratatul de la Maastricht, ca obiectiv politic al UE.

2001, Consiliul European de la Göteborg:

- ◇ adoptarea Strategiei Europene de Dezvoltare Durabilă (SDD);
- ◇ propunerea Setului de Indicatori de Dezvoltare Durabilă, cu scopul monitorizării SSD (în iunie 2006 aceasta a fost revizuită și, adoptat un nou model de guvernare)."

2002, Summitul de la Johannesburg:

Se studiază progresul făcut spre dezvoltarea durabilă și se reafirma angajamentul țărilor participante.

Aspecte discutate:

- ◇ reducerea numărului locuitorilor planetei care nu au acces la rezerve de apă potabilă, de la peste 1 miliard la 500 milioane până în anul 2015;
- ◇ înjumătățirea numărului celor ce nu au condiții de salubritate;
- ◇ corespunzătoare, la 1,2 miliarde;
- ◇ creșterea folosirii surselor durabile de energie și refacerea efectivelor de pește secătuite.

Conceptul de Dezvoltare durabilă desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural. Dezvoltarea durabilă - DD - conceptul de dezvoltare economico-socială recomandat tuturor țărilor de către ONU, prin care se caută armonizarea a trei componente fundamentale: Resursele umane, Creșterea economică, Echitatea între generații.

Dezvoltarea durabilă a devenit un obiectiv strategic internațional adaptat la specificul fiecărei țări.

Dezvoltarea durabilă, este un concept de evoluție a societății care permite folosirea pe termen lung a mediului astfel ca, dezvoltarea socio-economică să rămână posibilă concomitent cu menținerea calității mediului la un nivel acceptabil.

Dezvoltarea durabilă presupune corelarea a patru idei fundamentale, aparent independente, dar care se află într-o strânsă condiționare:

- ◆ îndeplinirea cerințelor prezente și viitoare - care stabilesc scopul durabilității;
- ◆ îndeplinirea nevoilor - care definește scopul dezvoltării (dezvoltarea care răspunde necesităților prezentului fără a compromite capacitatea de a satisface necesitățile generațiilor viitoare);
- ◆ menținerea compatibilității dintre dimensiunea populației și capacitatea productivă a eco-sistemului - care recunoaște că există limite și cerințe pentru echilibru;

- ◆ implementarea unui proces al schimbării - care confirmă că definirea cerințelor și nevoilor pentru dobândirea echilibrului durabil se va schimba odată cu situațiile, condițiile și timpul.

Cadrul organizatoric pentru dezvoltare durabilă s-a instituit în ultimul deceniu al secolului 20 prin:

- ◆ înființarea de comisii pentru dezvoltare durabilă la nivelul guvernelor, organizațiilor neguvernamentale, Băncii Mondiale, Organizației Națiunilor Unite, Consiliului și Parlamentului Europei, Consiliului Mondial al Energiei;
- ◆ elaborarea de către instituții naționale și internaționale de analize, studii și cercetări, a unor studii și scenarii pentru dezvoltare și respectiv dezvoltare durabilă pe întreg orizontul de timp al secolului 21.”

Obiective Europa 2020:

- ✚ Ocuparea forței de muncă: rata de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani;
- ✚ Cercetare și dezvoltare: alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare;
- ✚ Schimbări climatice și energie: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990, creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%, creșterea cu 20% a eficienței energetice;
- ✚ Educație: reducerea abandonului școlar la sub 10%, creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 30-34 de ani;
- ✚ Sărăcie și excluziune socială: reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale.

Priorități Europa 2020:

Creștere inteligentă - dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare presupune îmbunătățirea prestației în următoarele domenii:

1. *cercetare și inovare*: îmbunătățirea condițiilor pentru creșterea investițiilor de stat și private în vederea generării de locuri de muncă prin crearea de noi produse și servicii;
2. *educație*: încurajarea și susținerea procesului de învățare și formare de-a lungul vieții în vederea îmbunătățirii competențelor;
3. *societatea digitală*: utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor.

5.2 Acțiuni pentru dezvoltare durabilă 2014 – 2020

Acțiunile acestei priorități vizează:

- a. eliberarea potențialului inovator al Europei;
- b. ameliorarea rezultatelor în domeniul educației;
- c. valorificarea avantajelor economice și sociale ale societății digitale.
- d. Creșterea inteligentă va fi stimulată prin trei inițiative:

a. O "Uniune a inovării" prin care se propune:

- ✓ reorientarea politicii în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării către domenii care prezintă provocări majore pentru societate (schimbări climatice, utilizarea eficiență a energiei și a resurselor, schimbări demografice, sănătatea populației etc.);
- ✓ consolidarea verigilor din lanțul inovării, de la cercetarea fundamentală la comercializare."

Astfel, Comisia Europeană va depune eforturi pentru:

- definitivarea spațiului european de cercetare, elaborarea unei agende strategice de cercetare;
- îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru a permite întreprinderilor să inoveze, crearea unui brevet european unic și a unei instanțe specializate în materie de brevete;
- lansarea de parteneriate europene în domeniul inovării între UE și nivelurile naționale, în vederea accelerării dezvoltării și utilizării;
- consolidarea și dezvoltarea rolului instrumentelor UE de susținere a inovării (fondurile structurale, fondurile de dezvoltare rurală, programul-cadru de cercetare-dezvoltare, etc.);
- promovarea parteneriatelor în materie de cunoastere și consolidarea legăturilor între educație, întreprinderi, cercetare și inovare."

b. „Tineretul în mișcare” prin care se propune:

- ✓ consolidarea performanței și atractivității internaționale a instituțiilor de învățământ superior din Europa;
- ✓ sporirea nivelului general de calitate la toate formele de educație și formare în UE;
- ✓ combinarea excelenței cu echitatea, prin promovarea mobilității studenților și a celor care urmează un curs de formare,
- ✓ îmbunătățirea situației încadrării în muncă a tinerilor." Comisia Europeana va depune eforturi pentru:
- ✓ integrarea și consolidarea programelor UE de mobilitate, cele destinate universităților, cele destinate cercetătorilor și corelarea lor cu programele naționale;
- ✓ impulsionează agendei de modernizare a învățământului superior la nivelul programelor școlare, al guvernantei și al finanțării;
- ✓ identificarea metodelor de promovare a spiritului antreprenorial prin programe de mobilitate pentru tinerii profesioniști;
- ✓ promovarea recunoașterii învățării non-formale și informale;
- ✓ lansarea unui Cadru pentru încadrarea în muncă a tinerilor."

c. „O agendă digitală pentru Europa” prin care se propune crearea unei piețe digitale unice, bazată pe internet rapid și ultrarapid și pe aplicații interoperabile:

- ✓ până în 2013: acces universal la internet în bandă largă;

- ✓ până în 2020: acces universal la internet mult mai rapid (cel puțin 30Mbps);
- ✓ până în 2020: o viteză a internetului de peste 100 Mbps în peste 50% din locuințele din Europa.”

Comisia Europeană va depune eforturi pentru:

- ✓ oferirea cadrului juridic stabil, pentru stimularea investițiilor în infrastructura pentru internet de mare viteză, deschisă și competitivă, precum și în serviciile conexe;
- ✓ dezvoltarea unei politici eficiente în domeniu;
- ✓ facilitarea utilizării fondurilor structurale ale UE pentru realizarea acestei agende.

d. **Creșterea inteligentă** este necesară în vederea recuperării decalajelor între creșterea economică a UE și creșterea economică a celor doi mari competitori pe piața mondială respectiv SUA și Japonia.

Aspecte de corectat în domeniul inovării:

- nivelul mai redus al investițiilor în cercetare, dezvoltare și inovare;
- utilizarea insuficientă a tehnologiilor informației și comunicațiilor;
- accesul dificil la inovare în anumite sectoare ale societății și ponderea mai redusă în UE a firmelor high-tech.

Aspecte de corectat în domeniul Educației:

- un sfert dintre elevi au competențe slabe de citire, unul din șapte tineri abandonează studiile și formarea prea devreme;
- 50% dintre tineri ating un nivel mediu de calificare, insuficient pentru cerințele noi de pe piața muncii;
- în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 25 și 34 de ani, doar 1 persoană din 3 are o diplomă universitară, comparativ cu 40% în SUA și peste 50% în Japonia;
- conform “indicelui Shanghai” în clasamentul mondial al primelor 20 de universități, sunt listate doar două universități europene.”

Aspecte de corectat în domeniul Societății digitale:

- din valoarea de 2.000 miliarde € reprezentată de piața globală pentru tehnologiile informației și comunicațiilor, firmele europene reprezintă doar 25%;
- rămânerea Europei în urma SUA și Japoniei în ceea ce privește internetul de mare viteză, afectează capacitatea acestuia de inovare în special în zonele rurale, diseminarea online a cunoștințelor și distribuția online de bunuri și servicii.”

5.3 Inițiative pentru creștere durabilă

Creșterea durabilă înseamnă promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive, ceea ce presupune dezvoltarea de noi procese și tehnologii (inclusiv cele ecologice) care:

- ◆ să accelereze dezvoltarea de rețele inteligente, ce folosesc TIC;
- ◆ să exploateze rețelele de la scara UE;
- ◆ să consolideze avantajul competitiv al mediului european de afaceri;
- ◆ să conștientizeze consumatorii în ceea ce privește meritele utilizării eficiente a resurselor;
- ◆ să scadă emisia de dioxid de carbon;
- ◆ să prevină degradarea mediului, pierderea biodiversității, utilizarea nedurabilă a resurselor.”

Creșterea durabilă va sta la baza coeziunii economice, sociale și teritoriale prin derularea de acțiuni în următoarele domenii:

1. competitivitate:

- ❖ menținerea avantajului față de SUA și China, pe piața tehnologiilor ecologice;
- ❖ eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor;
- ❖ productivitate crescută pentru contracararea presiunii tot mai mari de pe piețele de export și pentru un număr tot mai mare de materii prime.

2. combaterea schimbărilor climatice:

- ❖ reducerea emisiilor de dioxid de carbon mult mai rapid în decada care urmează;
- ❖ exploatarea completă a potențialului noilor tehnologii, precum și posibilitățile de captare și stocare a dioxidului de carbon, care vor genera reducerea emisiilor, realizarea de economii și creștere economică;
- ❖ consolidarea capacității de rezistență a economiilor UE în fața riscurilor climatice, precum și capacitatea de prevenire a dezastrelor și de reacție la acestea.”

3. energie curată și eficientă:

- ❖ scăderea importurilor UE de petrol și gaze cu 60 de miliarde € până în 2020;
- ❖ creșterea PIB-ului cu 0,6%-0,8%;
- ❖ crearea a peste 600.000 locuri de muncă prin utilizarea energiei regenerabile în 20% din energia folosită în UE;
- ❖ crearea a peste 400.000 locuri de muncă prin atingerea obiectivului de 20% privind eficiența energetică.”

Creșterea durabilă va fi stimulată prin două inițiative:

1. „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” prin care se propune:

- sprijinirea tranziției către o economie eficientă în ceea ce privește utilizarea resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon;
- decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, de consumul de energie;
- reducerea emisiilor de CO₂;
- creșterea competitivității și promovarea securității energetice.”

Comisia Europeană va depune eforturi pentru:

- mobilizarea instrumentelor financiare ale UE precum fondurile pentru dezvoltare rurală, fondurile structurale, și altele în cadrul unei strategii solide de finanțare (UE, publică națională, privată);
- consolidarea cadrului de utilizare a instrumentelor de piață precum certificate de emisii, încurajarea utilizării extinse a achizițiilor publice ecologice, etc;
- prezentarea de propuneri pentru modernizarea și decarbonizarea sectorului transporturilor;
- implementarea de proiecte strategice în vederea eliminării blocajelor în secțiunile transfrontaliere și nodurile intermodale (orașe, porturi, platforme logistice);
- finalizarea pieței interne a energiei, derularea acțiunilor din cadrul planului privind tehnologiile energetice strategice (SET);
- promovarea proiectelor de infrastructură de importanță strategică pentru UE în zona baltică, în Balcani, în regiunea mediteraneană și în Eurasia;
- adoptarea și implementarea unui plan de acțiune privind eficiența energetică, promovarea unui program în domeniul utilizării eficiente a resurselor (sprijinind IMM-urile și gospodăriile) prin utilizarea fondurilor structurale și a altor tipuri de fonduri;
- stabilirea viziunii privind modificările structurale și tehnologice necesare pentru a face tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și rezistența la schimbările climatice până în 2050.”

La nivel național, statele membre vor trebui:

- să elimine treptat subvențiile dăunătoare mediului (excepții în cazul persoanelor defavorizate);
- să dezvolte instrumente de piață, precum stimulente fiscale și achiziții publice menite să adapteze metodele de producție și de consum;
- să dezvolte infrastructuri energetice și de transport inteligente, modernizate și complet interconectate, să utilizeze pe deplin TIC;
- să asigure implementarea coordonată a proiectelor de infrastructură, în cadrul rețelei centrale a UE;
- să se concentreze asupra dimensiunii urbane a transporturilor, responsabile de o mare parte din emisiile generate și din congestiile rețelelor;

- să utilizeze reglementarea, dezvoltând standarde de performanță energetică în construcții și instrumente de piață precum impozitarea, subvențiile și achizițiile publice pentru a reduce consumul de energie și de resurse;
- să utilizeze fondurile structurale pentru a investi în construcția de clădiri publice eficiente din punct de vedere energetic și într-o reciclare mai eficientă;
- să stimuleze instrumente care permit economisirea de energie și care ar putea crește eficiența în sectoarele mari consumatoare de energie, precum cele bazate pe folosirea TIC.”

2. „O politică industrială adaptată erei globalizării” prin care se propune:

- colaborea strânsă între CE și întreprinderi, sindicate, mediul academic, ONG-uri, organizații de consumatori;
- elaborarea unui cadru pentru o politică industrială modernă, care să sprijine spiritul antreprenorial, să ghideze și să ajute industria;
- promovarea competitivității sectorului industriei primare, al producției și al serviciilor din Europa.

Comisia Europeană va depune eforturi pentru:

- stabilirea politicii industriale apte să mențină și să dezvolte o bază industrială puternică, competitivă, diversificată în Europa, să sprijine tranziția sectoarelor de producție către o utilizare mai eficientă a energiei și a resurselor;
- dezvoltarea abordării orizontale a politicii industriale, care să combine diverse instrumente de politică precum reglementarea „inteligentă”, modernizarea achizițiilor publice, normele în materie de concurență, stabilirea de standarde;
- îmbunătățirea mediului de afaceri, în special pentru IMM-uri, inclusiv prin reducerea costurilor de tranzacție aferente desfășurării unei activități economice în Europa, prin promovarea clusterelor și prin îmbunătățirea accesului convenabil la finanțare;
- restructurarea sectoarelor aflate în dificultate prin orientarea lor către activități de viitor, inclusiv prin redistribuirea rapidă a competențelor către sectoarele și piețele cu un ritm alert de creștere;
- promovarea tehnologiilor și a metodelor de producție care reduc utilizarea resurselor naturale și sporesc investițiile în patrimoniul natural al UE;
- promovarea internaționalizării IMM-urilor;
- asigurarea faptului că rețelele de transport și de logistică permit industriei din toată Uniune să beneficieze de acces efectiv pe piața unică, pe piața internațională;
- dezvoltarea unei politici spațiale care să pună la dispoziție instrumentele necesare depășirii unor provocări-cheie la nivel mondial;
- sporirea competitivității sectorului turismului în Europa;

- revizuirea reglementărilor în vederea sprijinirii tranziției sectoarelor serviciilor și producției către o utilizare mai eficientă a resurselor, inclusiv printr-o reciclare mai eficientă;
- reinnoirea strategiei UE de promovare a responsabilității sociale a întreprinderilor, ca element-cheie în asigurarea încrederii pe termen lung a angajaților și a consumatorilor.”

La nivel național, statele membre vor trebui:

- să îmbunătățească mediul de afaceri, în special pentru IMM-urile inovatoare, inclusiv prin achiziții publice menite să sprijine inițiativele care încurajează inovarea;
- să amelioreze condițiile de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală;
- să reducă sarcina administrativă a societăților și să amelioreze calitatea legislației în domeniul afacerilor;
- să colaboreze cu părțile interesate din diverse sectoare în vederea identificării blocajelor, elaborării de analize comune cu privire la modalități de menținere a unei baze industriale și de cunoaștere solide, de a plasa UE în poziție de lider în ceea ce privește dezvoltarea durabilă la nivel mondial.”

Creșterea durabilă este necesară în vederea susținerii UE pentru a prospera într-o lume cu emisii reduse de dioxid de carbon, cu resurse limitate, pentru prevenirea degradării mediului, pierderea biodiversității și utilizarea nedurabilă a resurselor.

Creșterea favorabilă incluziunii înseamnă promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială și care presupune:

- o asigurarea autonomiei cetățenilor prin rate ridicate ale ocupării forței de muncă;
- o investirea în dezvoltarea competențelor;
- o combaterea sărăciei;
- o modernizarea piețelor muncii și a sistemelor de formare și de protecție socială;
- o consolidarea coeziunii teritoriale prin accesibilizarea beneficiilor creșterii economice în toate regiunile UE inclusiv în cele ultraperiferice;
- o asigurarea accesului și oportunităților pentru toți cetățenii pe tot parcursul vieții;
- o creșterea participării forței de muncă prin asigurarea de politici de promovare a egalității de șanse între femei și bărbați.

Se va acționa în vederea rezolvării problemelor din următoarele domenii:

1. ocuparea forței de muncă:

- schimbările demografice au generat scăderea numărului de persoane active;
- în UE, doar două treimi din populația activă are loc de muncă, în

comparație cu peste 70% în SUA și în Japonia;

- rata ocupării forței de muncă este scăzută în special în rândul femeilor și al lucrătorilor în vârstă;

- rata somajului de peste 21% în rândul tinerilor;
- risc ridicat de pierdere a terenului pe piața muncii a persoanelor neintegrate în câmpul muncii sau care au legături slabe cu acesta.

2. competențele:

- aproximativ 80 de milioane de persoane au competențe reduse sau de bază;
- oportunitățile oferite prin învățarea de-a lungul vieții, aparțin în special persoanelor mai instruite;
- până în 2020, 16 milioane de locuri de muncă vor necesita nivel înalt de calificare, în timp ce numărul locurilor de muncă pentru care se vor cere competențe reduse va scădea cu 12 milioane;
- pentru menținerea vieții active îndelungate, este necesară dobândirea și dezvoltarea de noi competențe pe tot parcursul vieții.

3. combaterea sărăciei:

- 80 de milioane de persoane erau amenințate de sărăcie, înainte de apariția crizei economice;
- 19 milioane dintre acestea sunt copii;
- 8% dintre persoanele care au un loc de muncă nu câștiga suficient pentru a ieși din sărăcie, cei mai afectați fiind șomerii.”

Creșterea favorabilă a incluziunii va fi stimulată prin două inițiative:

1. „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” prin care se propune:

- crearea condițiilor necesare modernizării piețelor muncii pentru a crește nivelurile de ocupare a forței de muncă și pentru a asigura sustenabilitatea modelelor sociale europene;
- promovarea autonomiei cetățenilor prin dobândirea de noi competențe care vor permite forței de muncă actuale și viitoare, adaptarea la noile condiții și la eventualele schimbări de carieră;
- reducerea somajului;
- sporirea productivității muncii.”

Comisia Europeană va depune eforturi pentru:

- definirea și punerea în aplicare a celei de a doua etapă a agendei de flexibilitate, în vederea identificării modalităților de îmbunătățire și gestionare a tranzițiilor economice, de combatere a somajului, de creștere a ratelor de activitate;
- adaptarea cadrului legislativ, în conformitate cu principiile reglementării „inteligente”, la evoluția modelelor de organizare a muncii, la noile riscuri la adresa sănătății și securității muncii;
- facilitarea și promovarea mobilității lucrătorilor în interiorul UE și asigurarea unei corespondențe mai bune între cererea și oferta de locurile de muncă, prin

intermediul sprijinului financiar acordat din fondurile structurale, în special din Fondul Social European (FSE);

- consolidarea capacității partenerilor sociali, valorificarea potențialului de soluționare a problemelor oferit de dialogul social la toate nivelurile (la nivelul UE, la nivel național/regional, la nivel sectorial și la nivelul întreprinderilor);
- impulsionează cadrul strategic de cooperare în materie de educație și formare în care să fie implicate toate părțile interesate;
- asigurarea dobândirii competențelor necesare în vederea continuării studiilor și a integrării pe piața muncii, precum și a recunoașterii acestora pe tot parcursul educației generale, profesionale, superioare și din viața adultă.”

La nivel național, statele membre vor trebui:

- să pună în aplicare măsurile naționale de flexibilitate, să reducă segmentarea pieței muncii, să faciliteze tranzițiile și reconcilierea vieții profesionale cu viața privată;
- să analizeze, să monitorizeze eficiența sistemelor fiscale și de asigurări sociale pentru a asigura rentabilitatea muncii;
- să promoveze noi forme de reconciliere a vieții profesionale cu cea privată, politici de îmbătrânire activă, să sporească egalitatea de șanse între femei și bărbați;
- să promoveze, să monitorizeze concretizarea eficace a rezultatelor dialogului social;
- să impulsioneze punerea în aplicare a Cadrului european al calificărilor, prin instituirea unor cadre naționale ale calificărilor;
- să asigure dobândirea competențelor necesare în vederea continuării studiilor și a integrării pe piața muncii, recunoașterea acestora pe tot parcursul educației generale, profesionale, superioare și din viața adultă, inclusiv în cadrul învățării non-formale și informale;
- să dezvolte parteneriate între mediul educației/formării și cel al muncii, în special prin implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertelor de educație și formare.”

2. „O platformă europeană de combatere a sărăciei” prin care se propune:

- asigurarea coeziunii economice, sociale, teritoriale, ca o continuare a anului în curs, care reprezintă “Anul european de luptă împotriva sărăciei și excluziunii sociale”;
- sensibilizarea opiniei publice pentru recunoașterea drepturilor fundamentale ale persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială.

Comisia Europeană va depune eforturi pentru:

- elaborarea unei platforme de cooperare, de schimb de bune practici, în vederea încurajării actorilor din sectorul public și privat de a reduce excluziunea socială prin acțiuni concrete, inclusiv prin acordarea finanțării din fondurile structurale, în special din FSE;

- elaborarea și implementarea de programe care vizează promovarea inovării sociale în rândul grupurilor celor mai vulnerabile, dezvoltarea unei noi agende pentru integrarea migranților;
- evaluarea caracterului adecvat și a sustenabilității sistemelor de protecție socială și de pensii și identificarea modalităților de îmbunătățire a accesului la sistemele de sănătate.”

La nivel național, statele membre vor trebui:

- să promoveze responsabilitatea colectivă și individuală pe care o împart în domeniul combaterii sărăciei și excluziunii sociale;
- să definească și să pună în aplicare măsuri care vizează grupurile cu un grad de risc ridicat precum familiile monoparentale, femeile în vârstă, minoritățile, romii, persoanele cu handicap și persoane fără adăpost;
- să își dezvolte sistemele de securitate socială și de pensii pentru a asigura un nivel adecvat al ajutorului pentru venit și al accesului la asistență medicală.”

Creșterea favorabilă incluziunii este necesară în vederea:

- oferirii populației acces la centre de îngrijire a copiilor și la centre destinate altor persoane aflate în întreținere;
- punerii în aplicare a principiilor privind flexicuritatea;
- oferirii cetățenilor posibilitatea de a dobândi noi competențe care să le permită adaptarea la noile condiții și la eventualele schimbări de carieră;
- combaterea sărăciei și excluziunii sociale;
- reducerea inegalităților în materie de sănătate;
- îmbunătățirea capacității de a face față fenomenului de îmbătrânire activă.

PARTEA a-II- a: ANALIZA SOCIO ECONOMICĂ A COMUNEI MIHEȘU DE CÂMPIE

Date generale; evoluția LOCALITĂȚILOR

Amplasarea: **România, Regiunea de dezvoltare Centru, jud. Mureș**

Coordonate: **46°40'57"N și 24°09'49"E**

Suprafața teritoriului administrativ(DJS Mureș, Fișa localității 2014):**53,47 kmp**

Număr de localități: **8**

Reședința de comună: **sat Miheșu de Câmpie**

Populația totală stabilă (rezultate RPL 2011): **2.447 locuitori**

Număr total clădiride locuințe(rezultate RPL 2011): **980**

Număr total gospodării(rezultate RPL 2011): **877**

Anii primei mențiuni documentare a localităților comunei:

Miheșu de Câmpie:	1293
Bujor:	1956
Cirhagău:	1956
Groapa Rădăii:	1954
Mogoiaia:	1954
Răzoare:	1293
Șăulița:	1956

Ștefanca: ?
Caracterul funcțional: **agrar**

Principalele produse locale:

- **agricultura (cultivarea cerealelor și zootehnie);**
- **iazuri, pescuitul sportiv;**
- **exploatarea zăcămintelor de gaz metan.**

Zone naturale protejate în UATMiheșu de Câmpie:

ROSCIO331Pajiștile Balda – Frata – Miheșu de Câmpie;

ROSPA0050Iazurile Miheșu de Câmpie – Tăureni;

Monumente istorice clasate conform LMI 2015:**nu există**

Zona etnografică: **Câmpia Clujului**

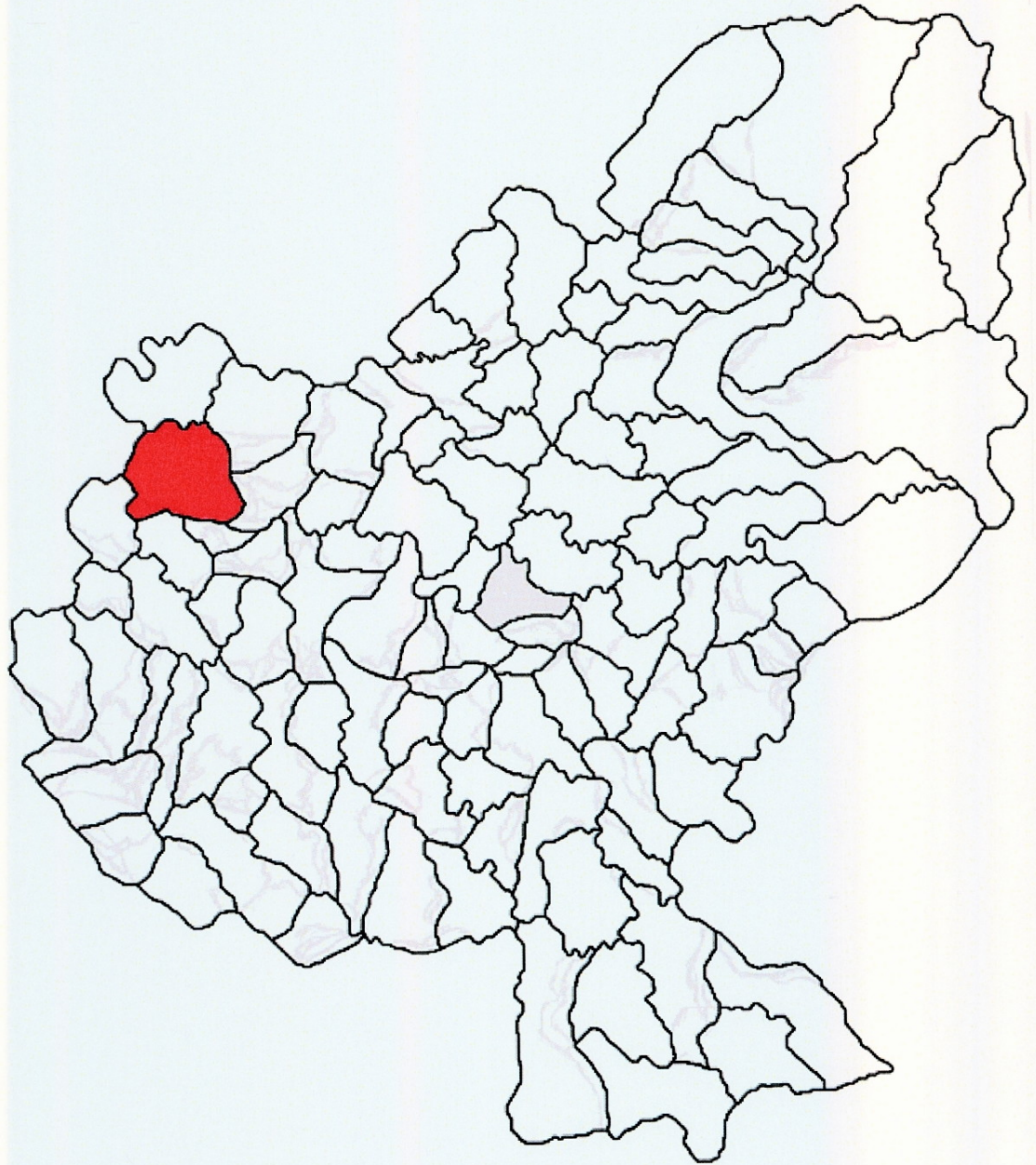
Așezarea geografică

COMUNA MIHEȘU DE CÂMPIE ESTE SITUATĂ ÎN PARTEA CENTRALĂ A CÂMPIEI SĂRMAȘULUI, SUBUNITATE A CÂMPIEI MUREȘENE¹. TERITORIUL COMUNEI ESTE DRENAT DE PÂRÂULUL DE CÂMPIE ȘI AFLUENȚII ACESTUIA.COMUNA ESTE TRAVERSATĂ PE DIRECȚIA N-S DE DJ 151 ȘI CF 406 CARE LEAGĂ ORAȘELE LUDUȘ – SĂRMAȘU.

DIN PUNCT DE VEDERE ADMINISTRATIV COMUNA MIHEȘU DE CÂMPIE SE ÎNVECINEAZĂ LA N CU ORAȘUL SĂRMAȘU, LA N-E CU COMUNA SÂNPETRU DE CÂMPIE, LA E CU COMUNA POGĂCEAUA, LA SE CU COMUNA ȘĂULIA, LA S CU COMUNA ZAU DE CÂMPIE, LA S-V CU COMUNA VALEA LARGĂ ȘI LA V CU COMUNA FRATA (JUD. CLUJ).

¹ Atributul de "câmpie" nu definește peisajul natural propriu zis, el având o înfățișare colinară, ci mai degrabă însăși spațiul cu funcția sa caracteristică – agricol-cerealieră.

Județul Mureș

Clopotnița, mai îngustă, este alipită laturei de vest. De la ctitoria anterioară, din secolul XVIII, s-au păstrat patru icoane valoroase care pot fi atribuite lui Toader Zugrav.

Harta Iosefină a Transilvaniei 1769 – 1773, pg. 111, sat Miheșu de Câmpie

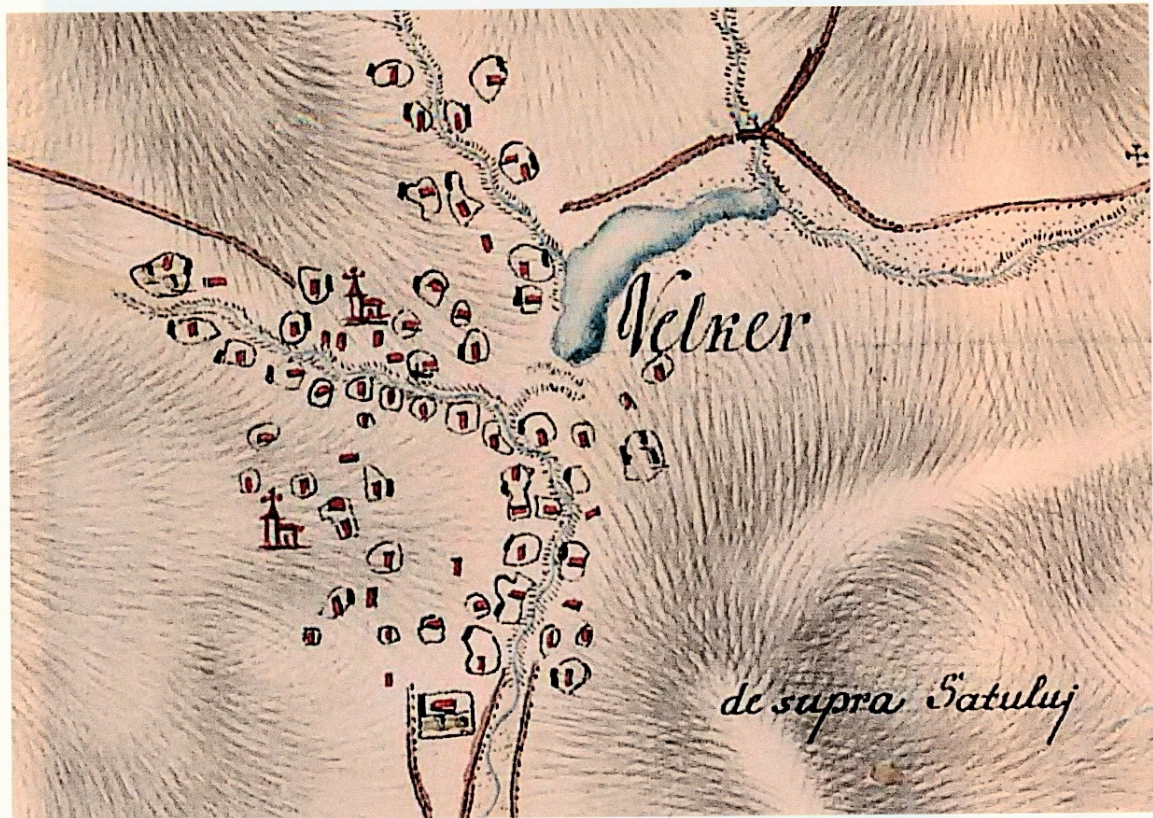
Numele din hartă	Numele românesc	Numele unguresc	Numele german
Mihes	Miheșu de Câmpie	Mezőméhes, Nagyménes, Kisménes, Méhes*	Bienendorf*

*Méhes = Bienen = albine

În evul mediu, satul a fost un producător important de miere de albine și ceară.

Satele Bujor, Cirhagău și Lăpuș au aparținut de satul Miheșu de Câmpie până în anul 1956.

Harta Iosefină a Transilvaniei 1769 – 1773, pg. 111, sat Răzoare

Numele din hartă	Numele românesc	Numele unguresc	Numele german
Velker	Răzoare	Mezővelkér, Velkér, Velkértelke	Velfen, Welken, Welkersdorf

Satele Groapa Rădăii, Mogoia, Șăulița și Ștefanca au aparținut de satul Răzoare până în anii 1954-1956.

Din punct de vedere administrativ comuna Miheșu de Câmpie a făcut parte din:

Comitatul Cluj, unitate administrativă a Regatului Ungariei, care a funcționat din secolul al XII-lea și până în 1920(capitala orașul Cluj);

Județul Cojocna - unitate administrativă a Regatului României, care a funcționat în perioada 1920–1925(cu capitala Cluj);

Județul Cluj, după 1925(cu capitala Cluj);

Regiunea Cluj(includea 14 raioane, printre care și Luduș, Sărmaș) - diviziune administrativ-teritorială a Republicii Populare Române, în perioada 1952– 1956(cu capitala Cluj);

Regiunea Mureș Autonomă Maghiară (cu capitala Târgu Mureș), raionul Luduș, 1960 -1968;

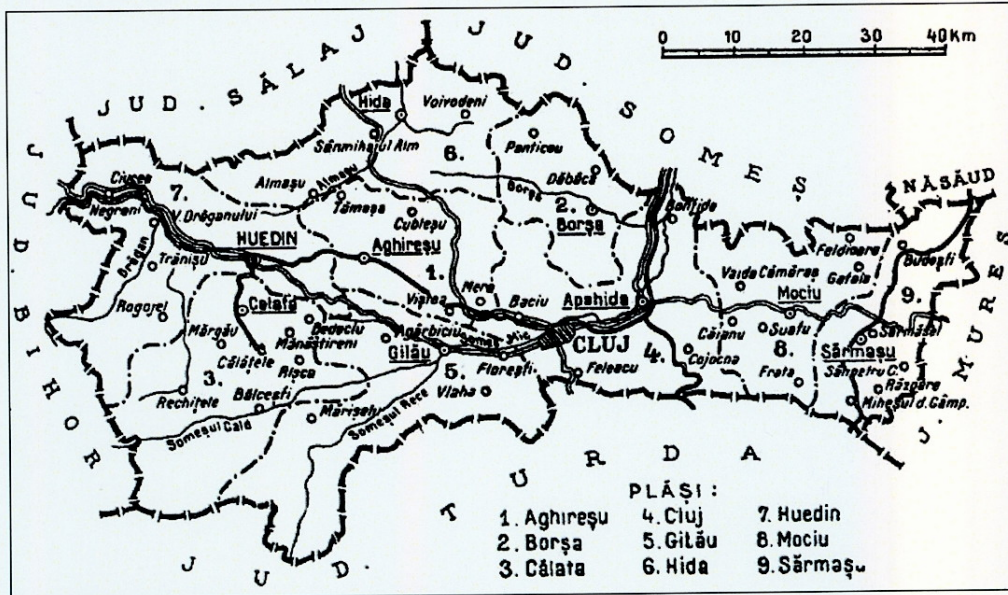
Județul Mureș (cu capitala Târgu Mureș), după 1968.

După reforma administrativă din 1968, comuna Miheșu de Câmpie devine unitate teritorial administrativă a județului Mureș.

Comitatul Cluj în perioada anilor 1111 - 1876

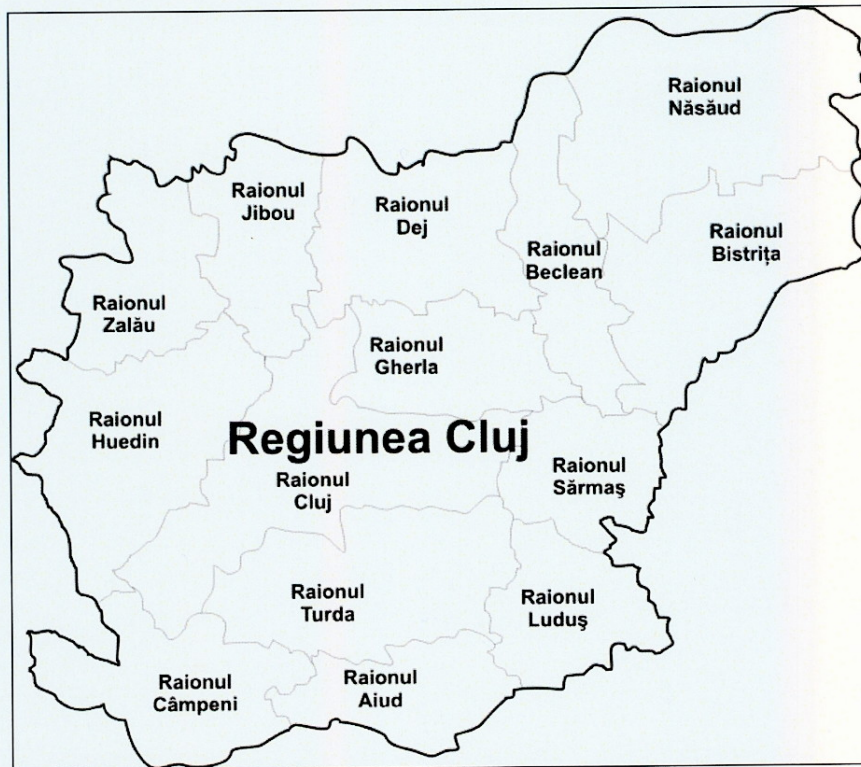

Județul Cluj, în anul 1938

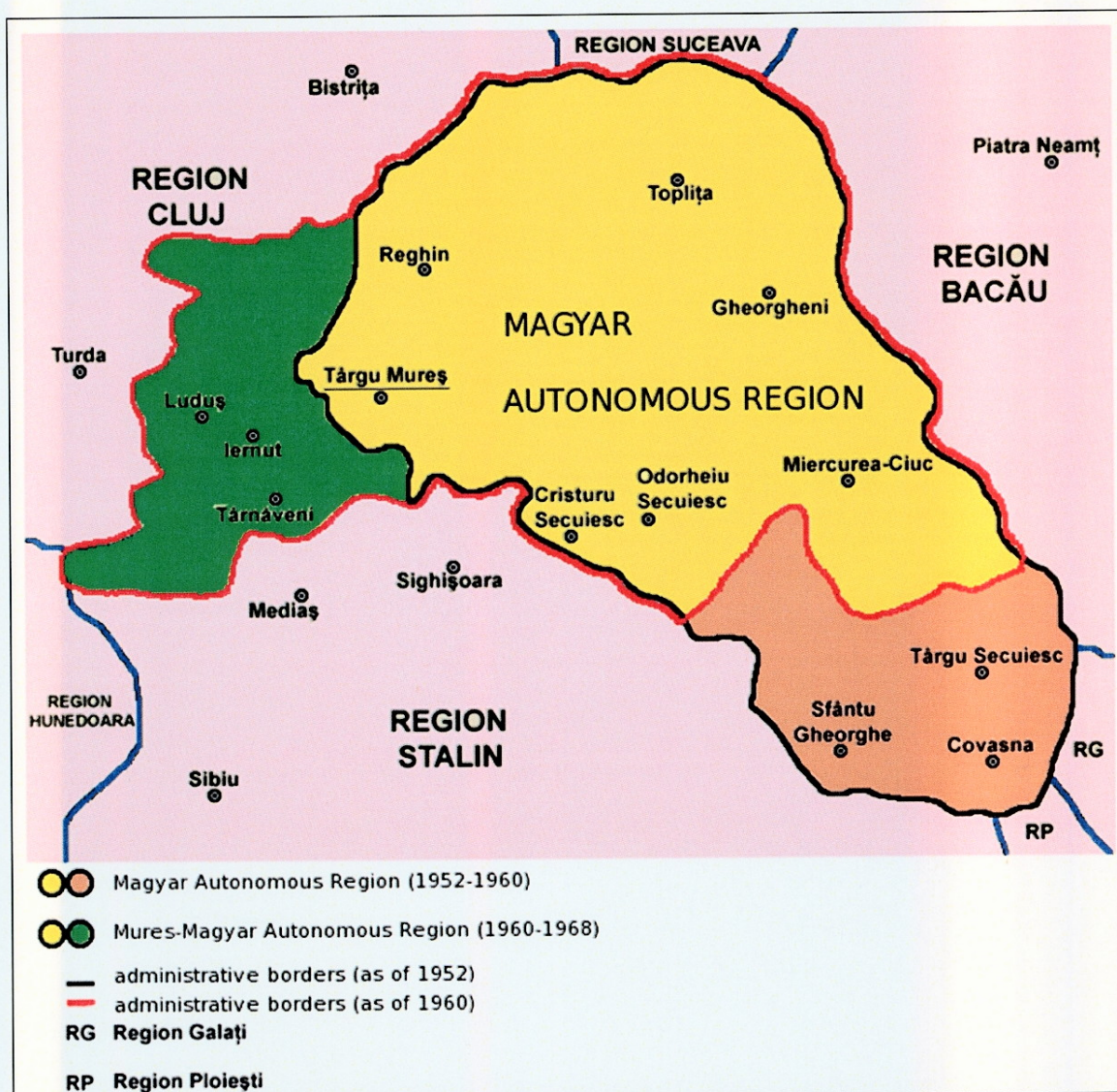
Comuna Miheșu de Câmpie a făcut parte din Plasa Sărmașu.

Regiunea Cluj, în anul 1956

Comuna Miheșu de Câmpie a făcut parte din Raionul Sărmaș.

Regiunea Mureș Autonomă Maghiară, 1960-1968

Comuna Miheșu de Câmpie a făcut parte din Raionul Luduș.

Evoluția localităților

Dinamica suprafețelor intravilanelor (ha) pe localități

Denumire sat	Total PUG 1991	Total PUG 2002	Total existent 2012	Extinderi propuse	Total propus
Miheșu de Câmpie	191,50	197,33	223,63	22,01	245,64
Bujor	-	3,81	6,51	4,01	10,52
Cirhașău	-	7,96	8,45	0,13	8,58
Groapa Rădăii	-	12,10	12,10	-0,10	12,00
Mogoia	-	3,24	5,08	-0,09	4,99
Răzoare	134,38	150,16	180,01	5,49	185,50
Șăulița	-	27,43	27,98	0,42	28,40
Ștefanca	-	12,10	12,10	1,27	13,37
TOTAL	325,88	414,13	475,86	33,14	509,00

Dinamica populației

Populația pe sate la recensăminte – după Varga E. Árpád

Anul	Miheșu de Câmpie	Lăpuș	Bujor	Cirhașău	Groapa Rădăii	Mogoia	Răzoare	Șăulița	Ștefanca	Total
1850	820						953			1773
1880	825						1280			2105
1890	1050						1338			2388
1900	1136						1434			2570
1910	1300						1542			2842
1920	1226						1446			2672
1930	1518						1592			3110
1941	1905						1789			3694
1956	1649	139	174	117	154	193	1262	147	150	3985
1966	1701	34	159	63	131	178	1200	143	141	3750
1977	1759		97	40	90	111	984	128	86	3295
1992	1407		77	15	58	31	710	126	55	2479
2002	1514		72	13	46	20	694	132	47	2538
2011	1539		70	11	45	14	607	129	32	2447

Populația pe naționalități la recensăminte, după Varga E. Árpád

Anul	Români	Maghiari	Germani	Romi	Alții	Total
1850	1555	87	-	123	8	1773
1880	1710	169	13	-	213	2105
1890	1874	340	39	-	135	2388
1900	2174	335	61	-	-	2570
1910	2136	506	19	-	181	2842
1920	2149	417	4	-	102	2672
1930	2505	423	3	143	36	3110
1941	2982	431	2	-	279	3694
1956	3418	400	2	162	3	3985
1966	3218	359	1	171	1	3750
1977	2787	312	1	193	2	3295
1992	2070	208	1	200	-	2479
2002	2079	205	1	253	-	2538
2011	1916	160	-	288	83	2447

Populația pe confesiuni la recensăminte, după Varga E. Árpád

Anul	TOTAL	Ortodoxă	Greco-catolică	Romano-catolică	Reformată	Evanghelică	Unitariană	Alții
1850	1773	387	1291	20	75	-	-	-
1880	2105	234	1656	25	138	4	1	47
1890	2388	320	1697	77	229	7	-	58
1900	2570	296	1898	56	222	5	23	70
1910	2842	317	2002	63	337	1	21	101
1930	3110	439	2163	51	379	3	20	55
1992	2479	1975	160	2	200	-	-	142
2002	2538	1958	197	10	174	-	2	197
2011	2447	1918	125	6	163	-	-	235

Elemente ale cadrului natural

Relieful

Comuna Miheșu de Câmpie este situată în partea centrală a Câmpiei Sărmașului, subunitate a Câmpiei Mureșene² și corespunde din punct de vedere structural zonei interne de domuri. Predominanța marnelor și argilelor din substrat au favorizat o "maturizare" avansată a reliefului, astfel că întreaga zonă se remarcă printr-un relief de altitudine redusă (400-450 m), energie diminuată a reliefului (50-160 m), predominarea unor forme cu profil convex, de tip colinar, rezultat în urma unei denudări și fragmentări intense. Între colinele cu cline domoale, în general asimetrice, sunt intercalate văi largi, sinuoase, cu lunci netede și cu o puternică tendință de înmlăștinire în cadrul luncilor.

Relieful comunei a conservat relativ bine structuri ce reflectă o evoluție subaeriană încă din pliocen, astfel se evidențiază o etajare policiclică a rămășițelor unor vaste suprafețe de nivelare. Nivelul superior de nivelare se păstrează doar sub forma unor martori de eroziune ce depășesc cu puțin 500 m (culmile de la limita cu comuna Șăulia). Nivelul de 450-470 m apare bine evidențiat pe interfluviile principale înguste și asimetrice. Sub ultima treaptă, pe interfluviile secundare la cca. 400 m și un nivel local.

Nivelul teraselor este foarte slab evidențiat, păstrându-se doar câteva petice de terase mijlocii, de vârstă wurmiană (pleistocen târziu).

Stratele sarmațiene, slab rezistente la procesele de denudare, au condiționat modelarea unui relief puțin semeț, cu înălțimi medii de 450 m. Energia totală de relief este cu puțin peste 170 m (între 482 m – Dl. Dosul Șăuliei și 310 m la ieșirea Pârâului de Câmpie de pe teritoriul comunei).

Alternanța stratelor permeabile (nisipuri, tufuri, gresii) cu cele impermeabile (argile, marne) face ca stabilitatea terenurilor să fie profund afectată (eroziunea prin ravenație foarte activă, este strâns corelată cu alunecările masive sau superficiale de teren). Degradările de teren prin șiroire, ravenație, deplasări de teren ating proporții critice (35 % din teritoriul comunei fiind afectat de astfel de procese), frunțile cuestelor în mare parte sunt degradate până la stadiul de "badlands", nemaiputând fi utilizate economic.

Cauza principală este lipsa covorului vegetal forestier și suprapășunatul. Impermeabilitatea rocilor explică marea densitate a talvegurilor de drenaj (0,75-0,85 km/km²), densitatea rețelei hidrografice fiind, în schimb, mai redusă (0,45-0,55 km/km²).

² Atributul de "câmpie" nu definește peisajul natural propriu zis, el având o înfățișare colinară, ci mai degrabă însuși spațiul cu funcția sa caracteristică – agricol-cerealieră.